

לקוטי שיחות
PROJECT
LIKKUTEI
SICHOS

פענוח הערות ומראי-מקומות.

חוקת חלק כג שיחה א.

פקודין דאורייתא אתמסרו ביה. רבי שמעון אמר, ווי לשהוא בר נש דאמר, דהא אורייתא אתא לאחזאה ספורין בעלמא, ומליו דהדיוטי. דאי הכי, אפילו בזמנא דא, אגן יכליו למעבד אורייתא, במליו דהדיוטי, ובשבתא יתירי מפקהו. אי לאחזאה מלה דעלמא, אפילו אינון קפסירי דעלמא, אית בינייהו מליו עלאין יתיר. אי הכי גזיל אבתרייהו, ונעביד מנייהו אורייתא, כהאי גוונא. אלא כל מליו דאורייתא, מליו עלאין אינון, ורזין עלאין. תא חזי, עלמא עלאה ועלמא תתאה בחד מתקלא אתקלו. ישראל לתתא, מלאכי עלאי לעילא. מלאכי עלאי כתיב בהו, (תהילים ק"ד:ד') עושה מלאכיו רוחות. (האי באתר עלאה) בשעתא דנחתין לתתא (אף על גב דנחתין), מתלבשי בלבושא דהאי עלמא. ואי לאו מתלבשי בלבושא כגוונא דהאי עלמא, לא יכלין למיקם בהאי עלמא, ולא סביל לון עלמא. ואי במלאכי פד, אורייתא דברא להו, וברא עלמין פלהו, וקיימין בגינה, על אחת כמה וכמה פינון דנחתת להאי עלמא, אי לאו דמתלבשא בהני לבושין דהאי עלמא, לא יכיל עלמא למסבל. ועל דא האי ספור דאורייתא, לבושא דאורייתא. איהו. מאן דחשיב דשהוא לבושא איהו אורייתא ממש, ולא מלה אחרא, תיפח רוחיה, ולא יתא ליה חולקא בעלמא דאתי. בגין פד אמר דוד, (תהילים קי"ט:י"ח) גל עיני ואביטה נקלאות מתורתך. מה דתחות לבושא דאורייתא. תא חזי, אית לבושא דאתחזי לכלא, ואינון טפשין פד חמאן לבר נש בלבושא דאתחזי לון שפירא, לא מסתפלין יתיר. חשיבו דשהוא לבושא, גופא, נחשבו דגופא, נשמתא. כהאי גוונא אורייתא, אית לה גופא, ואינון פקודין אורייתא, דאקרון גופי תורה. האי גופא מתלבשא

(1) פרשתינו יט, יד. זאת התורה אדם כיימות באהל כליהבא אליהההל וכל אשר באהל יטמא שבעת ימים:

(2) זהר חלק ב קיז עמוד ב. אשתו כגופו דמיא. ועל שם פקודין, אתקריאו אברים. על שם שכינתא, גופא. דמסטרטא אחרא לבושא, דאינון עור ובשר. הך הוא דכתיב, (איוב י"א) עור ובשר תלבישני ובעצמות וגידים תשכנני, באתר דלית שכינתא, ההוא גופא לא אתקרי, אלא לבושא דאדם. דאיהו תורה, (במדבר י"ט:י"ד) זאת התורה אדם כי ימות באהל. (ישעיה מה) כתפארת אדם לשבת בית. ובאתר דתמן מצוה, אתקרי גופא דאדם, כגון גופי הלכות, ופקסי דינו.

שם חלק ג כט עמוד ב. ותורה דא אדם, הך הוא דכתיב, (במדבר יט) זאת התורה אדם.

(3) שם חלק ג קנב עמוד א. (במדבר ט"א) וידבר יי אל משה במדבר סיני וגו'. אמר רבי אבא, מאי טעמא אזהר להון הךא על פסחא, והא אתמר להו במצרים. אלא בשנה השנית הנה, דישאל חשיבו דהא פסח לאו איהו אלא במצרים, וכיון דעבדו ליה זמנא תתא במצרים, חשיבו דלא אצטריך יתיר. אתא קודשא בריה הוא ואזהר לון עליה, דלא יחשבון דהא קא עבר זמניה במצרים, ולא יצטריך. בגין פד במדבר סיני בשנה השנית, לאתקנא להו לדרי דרין. ואף על גב דהא אזהר להו במצרים, השתא פקיד לון זמנא אחרא, בההוא אתר דכל פקודין דאורייתא ביה אתחיהבו. ועל דא בשנה השנית. מאי בשנה השנית בחדש הראשון. אלא רזא עלאה היא, חד שנה. וחד חדש. מה בין האי להאי. חדש: דא סיהרא. שנה: דא שמשא, דנהיר לסיהרא. וכדין הנה בזמנא דכל

בלבושיו, דאינון ספורין דהאי עלמא. טפשו דעלמא, לא מסתפלי אלא בההוא לבושא, דאיהו ספור דאורייתא, ולא נדעי יתיר, ולא מסתפלי במה דאיהו תחות ההוא לבושא. אינון דינדעין יתיר, לא מסתפלו בלבושא, אלא בגופא, דאיהו תחות ההוא לבושא. חפמיו עבדי דמלכא עלאה, אינון דקיימו בטורא דסיני, לא מסתפלי אלא בגשמתא, דאיהו עקרא דכלא אורייתא ממש. (ולעלמא) ולזמנא דאתי, זמינון לאסתכלא בגשמתא דגשמתא דאורייתא. תא חזי, הכי נמי לעילא, אית לבושא, וגופא, ונשמתא, ונשמתא דגשמתא. שמיא וחייליהון. אליו אינון לבושא. ונכנסת ישראל, דא גופא, דמקבלא דגשמתא, דאיהו תפארת ישראל. ועל דא איהו גופא דגשמתא. נשמתא דאמרן דא תפארת ישראל, דאיהו אורייתא ממש. ונשמתא דגשמתא, דא איהו עתיקא קדישא. וכלא אחיד דא בדא. נוי לאינון חייביא, דאמרי דאורייתא לאו איהו אלא ספורא בעלמא, ואינון מסתפלי בלבושא דא ולא יתיר. זכאין אינון צדיקיא, דמסתפלי באורייתא פדקא יאות. חמרא לא יתיב אלא בקנקן. כה אורייתא לא יתיב אלא בלבושא דא. ועל דא לא בעי לאסתכלא, אלא במה דאית תחות לבושא. ועל דא כל אינון מליו, וכל אינון ספורין, לבושין אינון.

(4) מכות כג עמוד ב. דרש רבי שמלאי: שש מאות ושלש עשרה מצות נאמרו לו למשה, שלש מאות ושלשים וקמח לאוין כמנין? מות הסמה, ומאמנים וארבעים ושמנה עשה כנגד איברייו של אדם. אמר רב המנונא: מאי קרא – "תורה צנה לנו משה מורשה", "תורה" בגימטריא שית מאה וחד סרי הוי, "אנכי" ו"לא יהיה לך" – מפי הגבורה לשמענום.

(5) תנחומא פרשתנו ה. רבי אקא בשם רבי יוסי בר חנינא אמר, בשעה שעלה משה למרום, שמע קולו של הקדוש ברוך הוא יושב ועוסק בפרשת פרה אדמה, הלכה בשם אומרה, אליעזר בני ארם, עגלה בת שנתה, ופרה בת שתיים. אמר משה לפניו, רבונו של עולם, העליונים ותחתונים שלקו הן ואתה אומר הלכה בשמו של בשר ודם. אמר לו: צדיק אחד עתיד לעמד בעולמי, ועתיד לפתח בפרשת פרה אדמה תחלה, רבי אליעזר אומר, עגלה בת שנתה, ופרה בת שתיים. אמר לפניו, רבון העולמים, יהי רצון שיהא מחלצי. אמר לו: חייך, שהיא מחלציך, הדא הוא דכתיב: ושם האחד אליעזר (שמות יח, ד). ושם אותו המיחד, אליעזר. מעשה בגר אחד ששאל את רבן יוחנן בן זכאי, אילין מיליא דאתון עבדין גראין כמין כשפיו. אתם מביאין פרה ושורפין אותה וכותשין

אותה ונוטלין את אפרה. ואם אחד מכם מטמא מת, מזין עליו שנים ושלש טפין, ואתם אומרים לו: טהרת. אמר לו: נכנסה בך רוח חזונית מימיה. אמר לו: לאו. אמר לו: שמא ראית אדם ששכנסה בו רוח חזונית. אמר לו: הן. אמר לו: ומה אתם עושים לו. אמר לו: מביאין עיקרין מעשנין תחתיו ומרביצין עליה מים, והיא בורחת. אמר לו: ישמעו אנשיך מה שאתה מוציא מפיה. כה הרוח הזו היא רוח הטמאה, דכתיב: וגם את הנביאים ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ (זכריה יג, ב). מזין עליו מי נדה, והוא בורח. לאחר שיצא הגוי, אמרו לו תלמידיו, רבנו, לנה דחית בקנה. לנו מה אתה אומר. אמר להן, סייכם, לא המת מטמא, ולא פרה מטמאה, ולא המים מטמאין. אלא אמר הקדוש ברוך הוא, חקה חקתי, גזרה גזרתי, אין אתה רשאי לעבר על גזרתי, דכתיב: זאת חקת התורה. ומפני מה כל הקרבנות זכרים ונקבות, וזו נקבה אמר רבי איבו, משל למה הדבר דומה. לכן שפחה שטנף פלטרין של מלך. אמר המלך, תבוא אמו ותקנה את הצואה. כה אמר הקדוש ברוך הוא, תבא פרה ותכפר על מעשה העגל.

רמב"ם סוף הלכות מקואות. דבר ברור ונגלוי שהטמאות והטהרות גזרות הכתוב הן. ואינו מדברים שדעתו של אדם מכרעתו. ונהרי הן מפלל החקים. וכן הטבילה מן הטמאות מפלל החקים הוא שאין הטמאה טיט או צואה שמתעבר במים אלא גזרת הכתוב היא והדבר תלוי בכונת הלב. ולפיכך אמרו חכמים טבל ולא תחזק כאלו לא טבל. ואף על פי כן רמז יש בדבר פשם שהמכונן לבו לטהר כיון שטבל טהור ואף על פי שלא נתחדש בגופו דבר כה המכונן לבו לטהר נפשו מטמאות הנפשות שיהו מחשבות האנון ודעות הרעות. כיון שהספים בלבם לפרש מאותן העצות והביא נפשו במי הדעת טהור. הרי הוא אומר (יחזקאל לו כה) "ונרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טמאותיכם ומכל גלוליכם אטהר אתכם". השם ברחמיו הרבים מכל חטא עון ונאשמה וטהרנו אמן:

(6) שבת יד עמוד א. וספר — מאי טעמא גזרו ביה רבנן טומאה? — אמר רב משרשיא: שבתחלה היו מצניעין (את) אוכלין דתרומה אצל ספר תורה, ונאמרו: האי קדש והאי קדש. כיון דקתזו דקאתו לידי פסידא, גזרו ביה רבנן טומאה. והידיים — מפני שהידיים עסקניות הן. תנא, אף ידיים הבאות מחמת ספר פוסלות את התרומה. משום דרבי פרנך — דאמר רבי פרנך אמר רבי יוחנן: האותו ספר תורה ערום, נקבר ערום. ערום סלקא דעתך? אלא

אמר רבי זירא: ערום בלא מצות. בלא מצות סלקא דעתך? אלא אימא: ערום בלא אותה מצנה.

(7) ילקוט שימוני פרשתינו רמז תשסא. הנוגע במת, נוגע במת טמא ואין מת עצמו טמא.

(8) לקוטי שיחות חלק טו עמוד 94. נאך גרעסער איז די תמ' לויט הידוע, - אז אויך א קס"ד אין תורה איז תורה, כדמוכח אויך פון דעם דין אז ווען איינער לערנט א קשיא אדער קס"ד אין תורה (אן דעם תירוץ און מסקנא) איז ער אויך מחוייב צו זאגן ברכות התורה. ויתרה מזו: אין דער ברכה זאגט ער און רופט עס אן תורתו", תורת אמת" - ד. ה. אז אין דער קשיא, קס"ד וכו' איז דא א פֿרט וסברא אמתית (נאך דא איז זי ניט צוגעפאסט וכיו"ב).

לקוטי שיחות חלק יח עמוד 240. ובהקדים: מ'האט שוין פיל מאל גערעדט, אז אלע קושיות ושאלות וואָס זיינען דא אין גמרא, אויך די וויכוחים ושקו"ט וואָס די חכמי ישראל האבן - געהאט מיט אנדערע מיט צדוקים בייתוסים וכו' אדער (בנדו"ד) מיט אנשי אלכסנדריא - האבן זייערע סברות א מקום בשכל, אויך אין שכל דתורה; און אפילו די טענות ומענות וואָס די גמרא זאגט אז זיי זיינען דברי הבל ושטות וכיו"ב, איז ניט דער פשט אז זיי האבן ניט קיין אחיזה אין שכל הפשוט (און - אוודאי ניט אין שכל שבתורה) ווארום די חכמי ישראל האבן ניט געהאט צו טאן מיט טפשים ובורים און עאכו"כ אז מען וואָלט זייערע ריידן ניט אריינגעשטעלט אין גמרא. ובמכש"כ וק"ו אז אפילו אן אמת'ע זאך, אויב זי איז זעלבסטפארשטענדליך פרעגט מען: מאי קמ"ל פשיטא היא וכיו"ב.

(11) סוטה ח עמוד ב. בַּמִּדָּה שֶׁאֲדָם מוֹדָד — בַּה מוֹדְדִין לו. היא קשטת את עצמה לעבירה — המקום נולדה. היא גלתה את עצמה לעבירה — המקום גלה עליה. בַּרְדָּה התחילה בעבירה תחילה ואחר כך הבטן — לפיכך תלקה הברד תחילה ואחר כך הבטן, ושאר כל הגוף לא פֿלט

(12) שבת קה עמוד ב. מִתְּנִי' הַקּוֹרֵעַ בְּתַמְתּוֹ וְעַל מְתוֹ, וְכָל הַמְּקַלְקֵלִין — פְּטוּרִין. וְהַמְּקַלְקֵל עַל מְנַת לְמַשָּׁן — שִׁיעוּרוֹ כְּמַתְשָׁן. שִׁיעוּר הַמְּלַבֵּן וְהַמְּנַפֵּץ וְהַצּוֹבֵעַ וְהַטּוֹנָה — כְּמֵלֵא רַחֵב הַסֵּיט כְּפּוֹל, וְהַאֲרֵג שְׁנֵי חוּטִין — שִׁיעוּרוֹ כְּמֵלֵא הַסֵּיט. גְּמִ' וְרַמְיָנָהוּ: הַקּוֹרֵעַ בְּתַמְתּוֹ, וְבִאֲבָלוֹ וְעַל מְתוֹ — חֲטִיב, וְאֵף עַל פִּי שֶׁמְחַלֵּל אֶת הַשֶּׁבֶת,

יצא ידי קריעה! לא קשיא: הא במת דידיה, הא במת דעלמא. והא "מתו" קתני! לעולם במת דידיה, ובקנה דלאו בני אבילות גינהו. ואי חכם הוא — חייבי מיחייב, דתנא: חכם שמת — הפל קרוביו. הפל קרוביו סלקא דעתך?! אלא אימא: הפל פקרוביו, הפל קורעין עליו, הפל חולצין עליו, הפל מברין עליו פרחקה. לא צריכא, דלאו חכם הוא. ואי אדם פשר הוא חייבי מיחייב, דתנא: מפני מה מתים בניו ובנותיו של אדם פשהו קטנים — כְּדִי שִׂיבְכָה וְיִתְאַבֵּל עַל אָדָם פֶּשֶׁר. כְּדִי שִׂיבְכָה?! עֲרֹבֹנָא שְׁקִיל מִיָּנִיה?! אֵלָּא: מִפְּנֵי שְׂלֵא בְּכָה וְהִתְאַבֵּל עַל אָדָם פֶּשֶׁר, שְׁפָל הַבּוֹכָה עַל אָדָם פֶּשֶׁר מוֹחְלִין לוֹ עַל כָּל עֲוֹנוֹתָיו בְּשִׁבִיל כְּבוֹד שְׁעֵשָׂה. לֹא צְרִיכָא, דְּלֹא אָדָם פֶּשֶׁר הוּא. וְאִי דְקָאֵי בְּשַׁעַת יְצִיאַת נְשָׁמָה — חֲטִיב מִיחִיב, דְּתַנָּא: רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אָמַר: הָעוֹמֵד עַל הַמַּת בְּשַׁעַת יְצִיאַת נְשָׁמָה — חֲטִיב לְקַרְוֵעַ, הָא לְמָה זֶה דוֹמָה — לְסַפֵּר תּוֹרָה שְׁנִשְׁרָף! לֹא צְרִיכָא, דְּלֹא קָאֵי בְּשַׁעַת יְצִיאַת נְשָׁמָה.

מו"ק כה עמוד א. מִתְּנִי' אֵין קוֹרְעִין וְלֹא חוֹלְצִין וְאֵין מְבָרִין אֵלָּא קְרוֹבֵיו שֶׁל מֵת, וְאֵין מְבָרִין אֵלָּא עַל מְטָה זְקוּפָה. גְּמִ' וְאֵפִילוּ חֲכָם? וְהִתְנָא: חֲכָם שֶׁמַּת — הַפֶּל קְרוֹבֵיו. הַפֶּל קְרוֹבֵיו סֵלְקָא דְעֵתָךְ?! אֵלָּא: הַפֶּל כְּקְרוֹבֵיו: הַפֶּל קוֹרְעִין עָלָיו, וְהַפֶּל חוֹלְצִין עָלָיו, וְהַפֶּל מְבָרִין עָלָיו בְּרַחֲקָה! לֹא צְרִיכָא, דְּלֹא חֲכָם הוּא. וְאִי אָדָם פֶּשֶׁר הוּא — חֲטִיב מִיחִיב לְמִיקְרַע. דְּתַנָּא: מִפְּנֵי מָה בְּנֵיו וּבְנוֹתָיו שֶׁל אָדָם מֵתִים פֶּשְׁהוּ קְטָנִים — כְּדִי שִׂיבְכָה וְיִתְאַבֵּל עַל אָדָם פֶּשֶׁר. יְבָכָה וְיִתְאַבֵּל?! עֲרֹבֹנָא קָא שְׁקִיל מִיָּנִיה?! אֵלָּא: מִפְּנֵי שְׂלֵא בְּכָה וְהִתְאַבֵּל עַל אָדָם פֶּשֶׁר. שְׁפָל הַבּוֹכָה וּמִתְאַבֵּל עַל אָדָם פֶּשֶׁר — מוֹחְלִין לוֹ עַל כָּל עֲוֹנוֹתָיו בְּשִׁבִיל כְּבוֹד שְׁעֵשָׂה לוֹ! דְּלֹא אָדָם פֶּשֶׁר הוּא. אִי דְקָאֵי הֵתָם בְּשַׁעַת יְצִיאַת נְשָׁמָה חֲטִיב מִיחִיב! דְּתַנָּא, רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אָמַר: הָעוֹמֵד עַל הַמַּת בְּשַׁעַת יְצִיאַת נְשָׁמָה — חֲטִיב לְקַרְוֵעַ. לְמָה זֶה דוֹמָה — לְסַפֵּר תּוֹרָה שְׁנִשְׁרָף, שְׁחִיב לְקַרְוֵעַ! דְּלֹא קָאֵי הֵתָם בְּשַׁעַת יְצִיאַת נְשָׁמָה.

(13) פרש"י מגילה שם ד"ה ערום - בלא מטפחת סביב ספר תורה:

רמב"ם הלכות ס"ת פרק י הלכה ו. לא יאחז אדם ספר תורה בזרועו ויכנס בו לבית המרחץ או לבית הכסא או לבית הקברות אף על פי שהוא פרוץ במטפחות ונתון בתוף התיק שלו. ולא יקרא בו עד שיצחקי ארבע אמות מן המת (או מבית המרחץ) או מבית הכסא. ולא יאחז

אֶת סֵפֶר תּוֹרָה כְּשֶׁהוּא עָרֹם. וְאָסוּר לִישֵׁב עַל מִטָּה שְׁסָפֶר תּוֹרָה עָלֶיהָ:

שו"ת הרדב"ז חלק ב סתשע"א. שאלת ממני אודיעך דעתי במה שאמרו כתבי הקדש מטמאים את הידים אם תורה שבעל פה בכלל כגון משניות: **תשובה** אין תורה שבעל פה בכלל תדע דהא איכא פלוגתא אם כל כתבי הקדש בכלל זה או לא ונמנו וגמרו דאפי' מגילת קהלת ואסתר בכלל ומאן דהוה בעי למימר דמגלת אסתר אינה מטמאה את הידים טעמיה הוא משום דנתנה לקרות ולא ליכתב נמצא כל דבר שלא ניתן ליכתב אינו מטמא את הידים ותורה שבע"פ לא ניתנה ליכתב דכתיב על פי הדברים האלה דברים שבעל פה אי אתה רשאי לכותבן ומשום עת לעשות לה' היתירו לכתוב משניות והלכות וכיון דמדינא לא נתנו ליכתב אינן מטמאין את הידים ומותר לאוחזו ערום ואפילו תפרש מותר לאוחזו כשאדם ערום אפ"ה הלכות מותר משא"כ בשאר כתבי הקדש שיש בהם קדושה יותר שהרי מפני קדושתן מטמאין את הידים. אבל אם נפרש אסור לאוחזו כשהם ערומים נ"ל שלא נאמר זה אלא לגבי ס"ת דהכי אמרינן האוחזו ס"ת ערום נקבר ערום ערום ס"ד אלא ערום מאותה מצוה ומשמע דבשאר כתבי הקדש מותר וכן נהגו ולא ראינו מימינו מי שיהיה נזהר בזה. ואעפ"י שנר' מדברי הרב אב"ד ז"ל שהוא אסור וז"ל שכתב הלכות אין מטמאין את הידים ומותר לאוחזו ערום משמע דשאר כתבי הקודש אסור לאוחזו ערום איפשר דלאו דוקא אלא משום דלגבי אין מטמאין את הידים הוי דוקא נקט לה הכי. ומ"מ הנכון אצלי דהוא ז"ל מפרש אסור לאוחזו כשהאדם ערום ומשום הכי מחלק בין הלכות לשאר כתבי הקדש אבל למאן דמפרש כשהספר ערום דוקא ס"ת כפשוט הלשון אבל שאר כתבי הקדש מותר לאוחזו כשהם ערומים וכן עמא דבר והנראה לע"ד כתבתי:

שו"ת מהרי"ט חלק א סקל"ו. שאלה הא דשאל מר בהא דאמרו ז"ל האוחזו ספר תורה ערום נקבר ערום אי סגי ליה במטפחת כי היכי דלא ליקום בלטותא דרבנן לפי שש"ץ הקים ספר תורה מהבימה כרוך ביריע' כדי לחתלו וא' מהיודעים נתן בקולו קול עוז כי ע"ז נאמר האוחזו ספר תורה ערום והש"ץ השיב הן זאת לא צדקת ומה תענה כשמגביהין ספר תורה להראות כתבו לעם. תשובה הדין עם הש"ץ שלא אמרו בפרק בני העיר באוחזו ס"ת ערום אלא בלא מטפחת אבל על ידי מטפחת שפיר דמי כמו שכתב הטור סימן קמ"ז וכן פירש רש"י. ואפשר לומר לפי זה דעל ידי העמודים נמי שרי

והרמ"ב ז"ל כתב בה' ס"ת לא יאחז אדם ס"ת בזרועו ויכנס לב"ה או למרחץ וכו' ולא יאחז את ס"ת כשהוא ערום ויש שהבינו מדבריו כשהוא ערום מפרש דערום קאי לאדם האוחז בו מדישנה והוסיף בלשון: והקשתי עליהם מדמייתי לה בפרק קמא דשבת הא דר' פרנך אגזרה דידיהם הבאות מחמת ספר תורה שמטמאות את הידים אלמא מחמת ס"ת נגעו בה שלא יאחזנו בידיו ועוד אם כן נימא ערום לא יאחז ספר תורה כדתנן ערום לא יתרום. אלא נראה לי שהרמב"ם מפרש דלא יאחז ספר תורה אפילו על ידי עמודים כשהס"ת ערום שמא יגע בו ודייק ליה מדתני האוחזו ולא תני הנוגע ובהכי ניחא לי מה שהוקשה להם לתו' בס"פ בני העיר שכתבו ערום בלא אותה מצוה י"מ מצות אחיזה וק' מאי רבותא פשיטא וכו' לכך פריב"א בלא אותה מצוה כגון שקרא בו או גללי וק"ק דקריאה וגלילה מאן דכר שמיה דקתני בלא אותה מצוה אלא דהכי קאמר ערום בלא אותה מצוה של אחיזה שאחזו להראותו או להוליכו לבימה אע"פ שלא נגע בו ולא ידיים הבאות מחמת ספר נינהו הפסיד שר המצוה שעבר על דברי חכמים. וראיתי המרדכי הביא מדברי ראבי"ה ז"ל דהני מילי בסתם ידיים אבל נטל ולא הסיח דעתו לא קפדינן. ואי קשיא אם כן מאי קשיא ליה התם בשבת דאי הא דידיהם שניות גזור ברישא הא תו למה לי למגזר ידיים הבאות מחמת ספר ונימא דחכמים גזרו לידיהם טהורות שנגעו בספק. וי"ל דמשום הא דידיהם טהורות לגמרי לא היה להם לגזור מאחר שאין טעם בדבר שכבר טהורות הם כמו שכתבו שם התוס' אמנם כתבו התו' שם דהשתא אפילו נוגע אחר נטילה גזרו שלא חלקו וזה נראה דלא כראבי"ה ונראה לומר דאף על גב דאותה גזירה דידיהם הבאות מחמת ספר הויא אף בידיהם טהורות דהכי משמע לישנא דמחמת ספר דלית בה רק דררא דספר ומשום שלא חלקו כדכתבו התוס' מכל מקום איסורא ליכא דידיהם טהורות אם כן נימא נמי דמה שגזרו על ידיים הבאות מחמת ספר משמע דאפילו טהורות וכן משמע הלשון בידיהם הבאות מחמת ספר ולא לטותא היא אלא ערום בלא אותה מצוה קאמר כדאמרינן בשבת ובמגילה ופירשו התוספ' אם אחזו ללמוד אין לו שכר אותו לימוד וכן לגוללו או להגיהו אין לו שכר אבל אוחזו במטפחת אורך ימים בימינו.

הגהות בני בנימין לרמב"ם שם. ע' כ"מ וסותר דבריו בפ"ד מאבל פי"ג וע"ש בלח"מ. ולא יאחזו ס"ת כשהוא ערום קצת ה"נ דרבינו מפרש כשהאדם ערום. ועי' פ"ו מת"ת ה"ו ולעיל פ"ד הכ"ג. ושמעתי שכ"פ גם הג"ר מנשה איליעזר ז"ל והרעישו בזה עליו גאוני דורו:

פרי מגדים - משבצות זהב - או"ח ר"ס קמז. אסור.
עיינ ט"ז. היקל לאחוז בעמודי ספר תורה בלא הפסק מפה, וראיה מרש"י מגילה ל"ב א' ערום בלא מטפחת "סביב" ספר תורה, ולא די בלא מטפחת, אלא לשלול העמודים. ומהר"י טראני [מהרי"ט] חלק א' [סימן] קל"ו סובר דכשהספר תורה במטפחת מותר ליגע בעמודים כך, אבל כשספר תורה ערום אפילו בעמודים אסור ליגע, דלא יבוא ליגע בספר תורה עצמה. ודקדק כן מר"מ פרק עשירי מספר תורה הלכה ו' ולא יאחוז ספר תורה "כשהוא" ערום (מלת "כשהוא" מיותר, דאספר תורה קאי לא על אדם ערום, וכדמוכח בשבת י"ד א' ידים מחמת ספר), היינו כשהוא הספר ערום אסור אף בעמודים, וכשהוא מכוסה שרי בעמודים, והטעם דלמא יגע בספר תורה עצמה, יע"ש. ואם כן אין ראיה מרש"י וכאמור. ומשום הכי שפיר כתב הב"י שראה לאשכנזים שאין נזהרים בשעה שמגביהים ואוחזים ערום, היינו עמודים, כמו שכתב הב"ח. ומה שאין נזהרים בשעת הברכה, י"ל דמכסים במטפחת, ואף דאין לכסות כמבואר בסימן קל"ט סעיף (ד) [ה]. יע"ש. ועיין תוספות שבת (ל"ד) [יד] א' ד"ה האוחז [וז"ל], קצת משמע דלאו דוקא ספר תורה, [ע"כ]. וי"ל דרבי פרנך [מגילה ושבת שם] ספר תורה ערום אפילו עמודים גזרו בספר תורה, דחמירא, ובשאר ספרים דווקא ביריעות לא בעמודים. וזה שכתב רש"י שבת [ד"ה ספר תורה] ספר תורה ערום אלא ע"י מטפחת, דרך שלילה, דליכא תקנה אפילו עמודים אלא על ידי מטפחת. ובמגילה ל"ב א' [ד"ה ערום] פירש בלא מטפחת, ואיני יודע למה שינה משבת. וכפי דעתי הוא כיון יפה, כי במגילה ציין ערום בלא מטפחת סביב ספר תורה תיקן בזה מלת "ערום", שאסור לאחוז אפילו בעמודים "כשהוא" ערום הספר, ושלל שלא תימא כשהאדם ערום וכמו שכתב מהרי"ט, ודי בזה, מה שאין כן בשבת תנא ידים מחמת ספר, משמע כל הספרים תנ"ך, ואיך אמר האוחז ספר תורה ערום דמהאי טעמא וודאי כל כתבי הקודש, וכמו שכתבו התוספות שם ד"ה האוחז ספר תורה, ולזה תיקן וציין על מלת ספר תורה ערום אלא ע"י מטפחת, כלומר בספר תורה גזרו האוחז "ערום" אפילו בעמודים אסור אטו יגע ביריעות כמו שכתב מהרי"ט, מה שאין כן בשאר כל כתבי הקודש לא גזרו [כולו] [כולי] האי, ואיך יהיה אחיזה שצריך הגולל לאוחז ולהראות הכתב לעם, ולזה אמר אלא ע"י מטפחת יאחז בעמודים הואיל ואוחז ערום, אבל כשהוא במטפחת יכול לאוחז בעמודים, כך כנראה מרש"י מגילה וכמו שכתב מהרי"ט ז"ל. ועיין פרי חדש

כאן [אות א], ואי"ה במ"א [ריש הסימן] יבואר עוד. ודע, דהא דאסור לאחוז ספר תורה ערום בשאין צורך ואסור ליגע בו יד, הא כשיש צורך לתיקון הספר תורה לתפור קצת ולדבק בדבק מטלית וכדומה, היכא דלא איפשר רשאי. ובנין בהיכל כו' היכא דלא אפשר [עירובין קה, א]:

14 פרש"י מו"ק שם ד"ה לספר תורה - דתורה
קרויה נר שנאמר (משלי ו: כ"ג) כי נר מצוה ותורה אור ונשמה נקראת נר דכתיב (שם כ) נר (אלהים) נשמת אדם:

כתובות יז עמוד א. תנו רבנן: מבטלין תלמוד תורה להוצאת המת ולהקנסת פלה. אמרו עליו על רבי יהודה ברבי אלעאי שקהי מבטל תלמוד תורה להוצאת המת ולהקנסת פלה. במה דברים אמורים — קשאין עמו כל צרכו. אכל יש עמו כל צרכו — אין מבטלין. וכמה כל צרכו? אמר רב שמואל בר איני משמיה דרב: תריסר אלפי גברי, ושימא אלפי שיפורי. ואמרי לה: תריסר אלפי גברי, ומינייהו שימא אלפי שיפורי. עולא אמר: כגון דחייצי גברי מאבולא ועד סיכרא. רב ששת, ואיתימא רבי יוחנן אמר: נטילתה — פנתנתה, מה נתינתה בששים רבוא, אף נטילתה בששים רבוא. והני מילי למאן דקרי ותני, אכל למאן דמתני, לית ליה שיעורא.

רש"י ד"ה נטילתה - של תורה ממנו כנתינתה בסיני
נטילתה היינו כשמת ותלמודו בטל:

סוף תגיגה. אמר רבי אבהו אמר רבי אלעזר: תלמידי חכמים אין אור שול גיהנם שולטת בהן, קל נחומר מסלמנדרא: ומה סלמנדרא שתולדת אש היא — הסוף מדמה אין אור שולטת בו, תלמידי חכמים שכל גופן אש, דכתיב: "הלאו כה דברי פאש נאם ה'" — על אחת כמה וכמה.

פרש"י שבת שם ד"ה לס"ת שנשרף - הרואה ס"ת
שנשרף חייב לקרוע כדאמרינן במו"ק (דף כו.) במגילה שנשרף יהויקים דכתיב לא פחזו ולא קרעו בגדים אף נשמת ישראל הניטלת דומה לו שאין לך ריק בישראל שאין בו תורה ומצות:

טור יו"ד סימן שמ. רבי שמעון בן אליעזר מפני שדומה לספר תורה שנשרף שהכל חייבין לקרוע עליו ופירש"י שעדיין היה זה יכול ללמוד ודומה לס"ת וכתב הרמב"ן ולפ"ז אין צריך לקרוע על אשה ופירש הוא שאינו אלא

דמיון בעלמא שהוא הפסד גדול וחרדה רבה וחייב אדם לקרוע עליו כעל ס"ת שנשרף ועל כן כתב שקורעין גם על אשה.

בית יוסף. ומ"ש ופירש"י שעדיין היה זה יכול ללמוד וכו' כן כתב הרמב"ן בשמו בספר ת"ה וכתב עליו דקשה הדבר לומר שיקרעו על העתיד ועוד אם מן הדין אף בס"ת אין קורעין אלא בזרוע וכמעשה שהיה ול"נ שנשמה בגוף כאזכרות בגוילין ומשל בעלמא הוא לומר שהוא הפסד גדול וחרדה רבה וחייב אדם לקרוע עליה כאילו נשרף ס"ת לפניו א"נ י"ל כשם שקורעין עליה כך קורעין על מקיימי מצוותיה שבשריפתה אובדים מצות כתיבתה ובמיתת עושיה אובדים מצות של מעשה הילכך על כל אדם מישראל קורעין ואפי' על אשה עד כאן לשונו ובפירוש רש"י שבידינו אין כתוב כמ"ש הרמב"ן בשמו שבפרק ר"א (שם) כתב לס"ת שנשרף הוואה חייב לקרוע אף נשמת ישראל הניטלת דומה לו שאין לך ריק שבישראל שאין בו תורה ומצות ובפ' אלו מגלחין (מועד קטן דף כה.) כתב לס"ת דתורה קרויה נר דכתיב כי נר מצוה ותורה אור ונשמה נקראת נר דכתיב נר אלהים נשמת אדם עכ"ל והשתא לפי מה שפי' בפרק אלו מגלחין פשיטא דעל אשה נמי חייב לקרוע שהרי נשמה קרויה נר לא שנא דאיש לא שנא דאשה וגם למה שפי' בפרק ר"א שאין לך ריק שבישראל שאין בו תורה ומצות הא אשה איתא במצות וגם בתורה איתא שהרי צריכה ללמוד מעשה המצות שהיא חייבת:

ב"ה. ומ"ש בשם הרמב"ן דלפ"ז א"צ לקרוע על אשה כ"כ הר"ן וכתב עוד דלי"מ דאפי' ריקנין שבישראל מלאים מצות כרמון (וז"ש בספרים בפירש"י בפ' האורג שאין לך ריק בישראל שאין בו תורה ומצות) לפי זה אפשר דאפי' על אשה קורעין ע"כ גם למה שפירש"י פ' אלו מגלחין דתורה קרויה נר דכתיב כי נר מצוה ונשמה קרויה נר דכתיב נר ה' נשמת אדם לפ"ז ג"כ צריך לקרוע גם על אשה וכ"כ ב"י. ולענין הלכה פסק בש"ע דחייב לקרוע בשעת יציאת נשמה של אשה כמו בשל איש ומיהו בקטן משמע דא"צ לקרוע דלא מיבעיא לפי טעם אחד שכתב הרמב"ן דקורעין משום שבמיתת עושיה אובדים מצות של מעשה הלכך על כל אדם מישראל קורעין ואפי' על אשה עכ"ל בקטן שלא הגיע לחינוך ליכא אבידת מצות של מעשה אלא אף לפירש"י בפ' האורג ומביאו הרא"ש בפ' אלו מגלחין לפי שאין לך אדם ריק שאין בו תורה ומצות ומה"ט קורעין נמי על האשה מיהו על הקטן א"צ לקרוע דהא אין בו תורה

ומצות כלל אמנם לפי פירש"י באלפסי ומביאו רבינו שעדיין היה זה יכול ללמוד ודאי אף על הקטן צריך לקרוע וכן למה שפירש"י פ' אלו מגלחין דנשמה קרויה נר ותורה קרויה נר קורעין גם על קטן ואפי' לא היה יכול לדבר וכן למה שכתב הרמב"ן שהוא דמיון בעלמא שהוא הפסד גדול וחרדה רבה ולפ"ז קורעין גם על אשה א"כ על קטן נמי קורעין שג"כ הוא הפסד גדול אע"פ שאין בו חרדה רבה על הרוב אכן לא נהגו לקרוע על קטן וכן ראיתי בהגה"ת מהרש"ל דכתב דאין קורעין על הקטן מיהו בקטן שלומד מקרא צריך לקרוע לכל הפירושים כנלפע"ד:

שיטה מקובצת לכתובות שם. כנתינתה כך נטילתה. לאו אנטילת הגוף קאמר ולא אנטילת נשמה קאמר שלא ניתנה הגוף בששים ריבוא ולא הנשמה ניתנה בששים ריבוא אלא אנטילת תורה ונתינת תורה קאמר כשמוציאין המת שקרא ושנה מדמין הדבר כאילו תורה ניטלה כשם שקבלוה בששים ריבוא כך בשעה שניטל בעל תורה צריכין להתכנס ששים ריבוא אי שכיחו או מאי דאפשר. כן כתבו רבי' שריא ורבינו האיי גאון ז"ל: **וז"ל תלמידי ר' יונה ז"ל כנתינתה כך נטילתה וכו'.** פי' שמיתת החכם היא כנטילת התורה כדאמרינן הא למה זה דומה לס"ת שנשרף. ורב אחא ז"ל פי' דלהכי מדמו להו שהתורה קרויה נר דכתיב כי נר מצוה ותורה אור והנשמה קרויה נר דכתיב נר אלהים נשמת אדם. ע"כ: וז"ל שיטה ישנה כנתינתה בס' ריבוא דנשמה נמשלה לתורה דכתיב נר אלהים נשמת אדם וכתב כי נר מצוה ותורה אור. אבל למאן דמתני לית ליה שיעורא פי' דמתני שלומד לאחרים וזכין על ידו ואית דאמרי שטרח לעצמו ולמד תלמודא דגמ' ומדקא יהיב שיעורא למאן דקרי ותני משמע דלמאן דלא קרי ולא תני סגי ליה בעשרה ואינו מבטל ת"ת וכן כתב רב אחא משבחה ז"ל. תלמידי הרב ר' יונה ז"ל: ומיהו כתב בספר המצות לר"מ מקוצי ז"ל דעכשיו על כל אדם מישראל מבטלין מן הסתם דכולם מלאים מצות כרמון ואין לך אחד מישראל שאינו או במקרא או במשנה. הריטב"א ז"ל: ובאשה נחלקו המפרשים ז"ל י"א שנותנין דין דלא קרי ולא תני. וי"א שדינה כמאן דקרי ותני שאחר שאינה מצווה לקרות אם אינה יודעת אין בכך כלום ולא נפחות משיעור מאן דקרי ותני. והרב מורי נר"ו אומר שאם היתה אשה שיש בה יראת שמים וזהירה להוליך בניה לבית המדרש ומדקדקת במצות דיהבינן לה דין כמאן דקרי ותני כיון שהיתה זריזה במה שהיתה מצווה אבל האיש שהוא

מצווה ללמוד תורה ולא למד סגי ליה בעשרה. תלמידי ה"ר יונה ז"ל:

15) תוס' מגילה שם ד"ה בלא אותה מצוה - י"מ
מצות אחיזה וקשה מאי רבותא פשיטא שאין לו שכר כיון שלא עשה המצוה כהוגן לכך פירש ריב"א בלא אותה מצוה שעשה באותה שעה שאם אחז ספר תורה ערום וקרא בו אין לו שכר מן הקריאה וכן אחזו לגוללו או להגיהו אבל אחזו במטפחת אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד:

16) רא"ש כאן. נקבר ערום בלא אותה מצוה. וא"ת ומאי קמ"ל שאם אינו עושה מצוה שהוא ערום ממנה פשיטא, לכן נ"ל בלא אותה מצוה דאחיזה, שאם רגיל לאחזו ס"ת ולגוללו אם אחזו עתה ערום הפסיד כל מצות גלילה, וכן אם רגיל לקרות בתורה ואחזו ערום הפסיד כל מצות קריאה.

תוס' שבת יד עמוד א ד"ה בלא אותה מצוה - אם
אחזו ללמוד בו אין לו שכר של אותו לימוד ואם בשביל לגוללו אינו מקבל שכר על הגלילה:

תוס' הראש שבת שם. בלא אותה מצוה. אם אחזו כדי לקרות בו אינו מקבל שכר על מה שלמד באותה הפעם ואם בשביל לגוללו אינו מקבל שכר על הגלילה הואיל ואחזו ערום.

ר"ן מגילה ספ"ג. אע"פ שגלגלו שוב אינו מקבל שכר.

מאירי. הגולל ס"ת יעמידנו על התפר שאם יהדק יותר מדאי יתבונן בהרחבת התפר קודם שיקרע הגולל ס"ת כשהוא גולל גולל מבחוץ וכשהוא מהדק מהדק מבפנים ופי' הדברים לדעתי שהוא מתחיל לגולל מבחוץ כנגד החזן וכשהוא מהדק מהדק מבפנים כנגד עצמו שאם יכרוך מצד עצמו ויהדק מצד אחורי הספר כלפי החזן יתפרדו שני צדדי הספר זה מזה והוא שכבר נהפך הספר להיות הכתיבה כנגד הגולל כדי שיכוין יותר את הגלילה ויתבונן היאך מתחברים שני צדי הספר זה בזה כך יראה לי וי"מ בה פירוש אחר לומר כשהוא גולל כמו שבארנוהו אבל ענין כשהוא מהדק פירושו שכשהוא בא להדק כריכת קשר ראש המטפחת שיכרכנה כלפי הכתב ולא מאחוריו כדי שימצאנה החזן עליונה בשע' שיוציא את הספר פעם אחרת ולא יצטרך להפוך את הספר גדול שבכל הקוראין הוא נוטל כבוד הגלילה והגולל נוטל שכר כנגד כלם והאחזו ס"ת יאחזנה בכריכת איזו מפה עליה והאחזו אותה ערום נקבר ערום

בלא אותה מצוה כלומר שאין מצות הגלילה עולה לו לכלום כשגולל אדם ס"ת גולל המטפחת עלי' כדרך שאנו עושין שאין הספר זז ממקומו אלא שכורכין את המטפחת סביב הספר לא שיגולל הספר בתוך המטפחת וכן אני אומר בכריכת תפלין לכרוך את הרצועות סביב התפלין ולא שיגלגלו התפלין בתוך הרצועות:

מתוזה ברכה סימן קמז ס"א. דין א' אסור לאחזו ס"ת ערום וכו' פ"ק דשבת דף י"ד ושיליהי מגילה אמר ר' פרנך אמר ר' יוחנן האוחזו ס"ת ערום נקבר ערום ערום ס"ד אלא א"ר זירא ערום בלא מצות בלא מצות ס"ד אלא אימא ערום בלא אותה מצוה וכתבו התוס' בלא אותה מצוה אם אחזו ללמוד בו אין לו שכר של אותו לימוד ואם בשביל לגוללו אינו מקבל שכר על הגלילה עכ"ל: ובתוספי הרא"ש למגילה כת"י כתבה בלשון הזה וז"ל נקבר ערום בלא אותה מצוה וא"ת ומאי קמ"ל שאם אינו עושה מצוה שהוא ערום ממנה פשיטא לכן נ"ל בלא אותה מצוה דאחיזה שאם רגיל לאחזו ס"ת ולגוללו אם אחזו עתה ערום הפסיד כל מצות גלילה וכן אם רגיל לקרות בתורה ואחזו ערום הפסיד כל מצות קריאה עכ"ל. ומדקדוק דבריו שכתב לכן נ"ל וגם ממ"ש שאם רגיל וכו' וגם ממ"ש הפסיד כל מצות וכו' משמע שהרא"ש מוסיף על דברי התוס' דבעבור כי אחזו עתה ערום הפסיד כל מצוות גלילה או מצוות קריאה שעשה מקודם אף שלא אחזו ערום באותם הפעמים. כן נראה מדקדוק דבריו כמו שרמזתי ומה גם אי קרינן בדבריו הפסיד כל מצוות וכו' כאשר יראה המעיין: ולפי זה א"ש מאי דקאמר ר' זירא ערום בלא מצות לשון רבים דהיינו מצוות גלילה או קריאה בכמה פעמים שעשה מקודם כי רבות הנה. ולפי שהיה נראה ערום ממצוות דעלמא קאמר ערום בלא מצוות ס"ד דאמאי הפסיד מצוות דעלמא. ומשני בלא אותה מצוה ונקט ר' זירא בלא מצוות מהרבה פעמים שעשה מצוה זו. ועמ"ש הרמ"ע במאמר חיקור דין ח"ג פ"ח ע"ש:

18) מכות כא עמוד ב. יש חורש תלם אָחַד וְחָיִיב עָלָיו משום שְׁמוֹנֶה לְאֵוִין: החורש בשור ונתמור, והן מוקדשין, וכלאים בפרגם, ובשביעית, ויום טוב, וכהן ונזיר בבית הטימא. וְנִנְיָא בְּן חֲכִינְאִי אָמַר: אַף הַלּוֹבֵשׁ פְּלָאִים. אָמְרוּ לוֹ: אֵינּוּ הַשֵּׁם. אָמַר לָהֶם: אַף הַנָּזִיר לֹא הוּא הַשֵּׁם.

21) ב"ח או"ח סקמז. אסור לאחזו ס"ת בלא מטפחת פי' הקורא בתורה צריך לאחזו בעמודי התורה בשעת ברכה וקורא כדלעיל סוף סי' קל"ט אסור לו לאחזו

בעמודי הספר בלא מטפחת ומנהג שלנו שאין נזהרין בזה סומכין על מ"ש המרדכי ע"ש ראבי"ה בסוף מגילה נ"ל דה"מ בידים סתם אבל נטל ולא הסיח דעתו לא קפדינן עכ"ל וכ"כ ב"י שעל זה סומכין האשכנזים שאוחזים ס"ת ערום בשעה שמגביהים אותו להראות הכתב לעם עכ"ל ותימה למה כתב בשעה שמגביהים הלא אף בשעה שקורין אוחזים בעמודי ס"ת בלי מטפחת וי"ל דבשעה שמגביהים הכל רואים שאוחזים ערום בעמודי ס"ת משא"כ בשעה שקורים דאינו כ"כ מפורסם וכתב ב"י בשם האגודה דאפילו סמוך לנטילה אסור ולכן כל ירא שמים לא יאחז בעמודי ס"ת ערום בלי מטפחת וכן ראיתי מן המדקדקים דבין בשעה שקורין בין בשעה שמגביהים אוחזי' בעמודי ס"ת ע"י כנף הטלית ושמעתי שכך נוהגים במדינת אשכנז ונכון הוא:

מג"א שם סק"א. כתב ב"י בשם המרדכי דאם נטל ידיו ולא הסיח דעתו מותר לאחוז ערום וע"ז סומכים האשכנזים שאוחזים ס"ת ערום בשעה שמגביהים אותה עכ"ל הב"י וכתב ד"מ ואנו מבני בניהם ולא ראיתי מנהג זה אלא אדרבה נזהרין שלא ליגע בס"ת ערום אבל בכתבי קודש לא ראיתי מימי מי שחשש לזה עכ"ל, ואפשר דסגי בכל מידי דמנקי עססי' ד' והב"ה מפרש דאפי' בעמודים אסור לאחוז אם לא ע"י מטפחת או ד"א וכ"כ רי"ט סי' קל"ו [כ"ה] ובזה מקילין האשכנזים ויש להחמיר עכ"ל, וכ"כ ברמב"ם שם שכ' פ"ט מהל' אבות הטומאה וז"ל המשיחות והרצועות שתפרן לספר אף על פי שאינו רשאי לקיימן כ"ז שהן מחוברים לספר מטמאין הידים תיק של ספר ותיבה של ספר ומטפחות ספרים בזמן שהם תפורות מטמאין הידים הברכות אף על פי שיש בהם מאותיות של שם אין מטמאין עכ"ל וכ"כ הרא"ש בשם תוספתא א"כ כ"ש בעמודים ובשבת דף י"ט א' דעיקר הטעם דמטמאות הידים שלא יאחוז אותם ערום ואם כן מוכח דאסור לאחוז אותם ערום אפי' בעמודים וממ"ש הרמב"ם שאינו רשאי לקיימן למדנו דאסור לתפור דבר בגוף הספר אם לא הצריך לשמירתו כגון התיק וכיוצא בו:

ט"ז שם סק"א. אסור לאחוז ס"ת ערום בגמ' אמרי' נקבר ערום שאין לו שכר אותה מצוה וכתבו התו' י"מ מצו' אחיזה וק' פשיטא שאין לו שכר אותו מצוה כיון שלא עשה המצוה כהוגן לכך פי' ריב"א בלא מצוה של אותה שעה שאם אחז וקרא בו אין לו שכר מהקריא' וכן אם אחזו לגוללו או להגביהו. וכב"י וז"ל וכ' המרדכי נ"ל דה"מ בידים סתם אבל נטל ולא הסיח דעתו לא קפדינן

ע"כ. ואפשר שע"ז סמכו האשכנזים שאוחזים ס"ת בשעה שמגביהים אותה להראות הכתב לעם ומיהו מ"כ בשם ספר אגודה דאפי' סמוך לנטילה קאמר עכ"ל ב"י וז"ש רמ"א בס"ת אפי' בכה"ג אסור. ונראה דבאוחז בעמודי ס"ת כנהוג אין זה בכלל האוחז ס"ת ערום דהעמודים אינם רק תשמישי ס"ת ותו דפי' רש"י ס"פ בני העיר ס"ת ערום בלא מטפח' סביב ס"ת הרי דאינו מקפיד רק על מה שדרך להיות על ס"ת שהם היריעות ובפי' אמרינן לעיל שצריך לאחוז בעמודים בשעת ברכה וקריאת התורה ולא הזהירו שיקח איזו מטפחת על ידו כדי שלא יגע בעמודים ותו דאמאי כתב ב"י בשעה שמגביהין ולא אמר בשעת קריאה שזהו גם בכל ישראל ולא באשכנזים לבד אלא על הס"ת עצמה הזהירו שלא יאחזו ערום ושכיח הרבה פעמים שבשע' שמגביהים ס"ת נמשכים יריעות ס"ת למטה ואוחזים בראש היריעה למשוך אותה למעל' שיוכל לגלול היטב וזה מצוי בינינו וע"ז קאמר ב"י שראה מהאשכנזים שעושים כן וסומכים על המרדכי דהנטילה מהני ומסיק רמ"א דאסור והיינו בדרך זה שזכרתי ליגע ביריעות עצמן ולא מהני נטילה אלא הפסקת טלית בין ידו לס"ת ובלבוש ומו"ח ז"ל פי' דברי הגמ' על העמודים גם בפ"י דברי ב"י הבין כן ונכנס לדחוקים ולא נראה כלל איסור בעמודי ס"ת וכמ"ש כ"נ ברור לע"ד ולא ראינו אפי' מהמדקדקים לזהר מליגע בעמודי ס"ת בלי הפסק:

22 במדבר ג, ו-ז. הקרב אֶת־מִטָּה לְוִי וְהֶעֱמַדְתָּ אֹתוֹ לִפְנֵי אֶהָרַן הַכֹּהֵן וְשָׂרְתוּ אֹתוֹ: וְשָׂמְרוּ אֶת־מִשְׁמַרְתּוֹ וְאֶת־מִשְׁמַרְתְּ פְלִי־הָעֵדָה לִפְנֵי אֶהָל מוֹעֵד לְעֵבֹד אֶת־עֲבֹדַת הַמִּשְׁכָּן:

רש"י ד"ה ושמרו את משמרתו. לפי ששמירת המקדש עליו שלא יקרב זר, כמו שנגמרו "אתה וכו' ובית אביה אהרן תשארו את עון המקדש" (במדבר י"ח), והלויים הללו מסייעין אותם, זו היא השמרתו:

רמב"ם הלכות בה"ב רפ"ח. שמירת המקדש מצות עשה. ואף על פי שאין שם פחד מאויבים ולא מלסטים. שאין שמירתו אלא כבוד לו. אינו דומה פלטרין שיש עליו שומרין לפלטרין שאין עליו שומרין:

לקוטי שיחות חלק יג עמוד 56. והנה לכאורה י"ל שתלוי בטעמי מצות השמירה, אם מצות שמירת המקדש הוא מטעם כבוד, וכל' הרמב"ם אינו דומה פלטרין שיש עליו שומרין לפלטרין שאין עליו שומרין, הרי זהו פרט בפלטרין, במקדש גופא; אבל אם שמירת המקדש הוא

מטעם שלא יכנס זר וטמא וכיו"ב, או בכדי לשמור הכלים וכו', הרי זה פרט בחיובי הכהנים והלוים כו'... ועפ"ז מובן מה שהרמב"ם לא הביא בהל' ביהב"ח הפסוקים הנ"ל לראי' על עצם דין שמירת המקדש לדעת הרמב"ם (בידו) מצות שמירת המקדש היא פרט וענין בהמקדש עצמו. וכלשונו אין שמירתו אלא כבוד לו אינו דומה לפלטרין שיש עליו שומרין לפלטרין שאין עליו שומרין, וכדמוכח גם מזה שהביא כל דיני שמירת המקדש בהל' ביהב"ח שבהן מדובר ע"ד קדושת ומצות בית הבחירה עצמו, ולא ע"ד העבודות הנעשות בו.

23 לקוטי שיחות חלק טז עמוד 233. די הסברה בזה דער דין "מוסיפין מחול על הקודש" קען מען לערנען אויף דריי אופנים: (א) ס'איז דא א מצוה אויף דעם אדם אז ער דארף אויף זיך מקבל זיין א תוספת לשבת, ניט צו טאן דאן קיין מלאכה; אויב אבער ער האָט עובר געווען אויף דעם ציווי און האָט ניט מקבל געווען אויף זיך א תוספת, מעג ער טאן מלאכה ביז צום אנהויב פון זמן השבת (בין השמשות). (ב) אפילו ווען דער מענטש איז ניט מקבל אויף זיך תוספת שבת, איז אויף אים חל דער איסור פון מלאכת שבת (אין זמן התוספת) בעל כרחו ד.ה. תורה האט גע'אסר'ט צו טאן מלאכה א זמן (מסויים) פאר שבת און דער צד השווה אין די צוויי אופנים איז וואָס ביידע זיינען חיוב גברא, נאר אין דעם גופא קענען זיין צוויי אופנים: (א) דער איסור אויפן גברא איז מצד זיין קבלה, (ב) ס'איז חל אויף אים דער איסור אפילו ווען ער איז ניט מקבל. א דריטער אופן: (ג) די הוספה מחול על הקודש קומט פון שבת אליין, ובסגנון הידוע: די חפצא" פון שבת איז מוסיף מלפניו ומלאחריו; די קדושת שבת ווערט נתפשט מלפניו ומלאחריו ובמילא איז דער אדם דעמאלט אסור בעשיית מלאכה.

24 לבוש ר"ס קמז. ומשום קדושת ספר תורה צריכים ליזהר מאד שלא ינהגו בו קלות ראש, ואפילו לאחוז בה כשהיא ערומה יש בה משום בזיון וקלות ראש כנגדה, לפיכך אמרו חז"ל [מגילה לב ע"א] כל האוחזא ספר תורה ערום נקבר ערום, כלומר שאחוז בה כשהיא ערומה בלא מטפחת נקבר ערום, רצה לומר שאין לו שכר של אותה מצוה שעשה בה עכשיו, כגון אם אחזה וקרא בה אין לו שכר מן אותה הקריאה, וכן אם אחזה לגללה או להגיה אין לו שכר מן אותה מצוה, שיצא לו שכרו של המצוה בעד הפסדו שזלזל אותה. ומינה שמעינן כל האוחז בה בלא שום עשיית מצוה שודאי נענש עליה, ואף על פי שנטל ידיו אסור לאחוז בה,

לפיכך יזהרו אותן שמגביהין הספר תורה להראות לעם, שלא יפתחזה בידים ערומות אלא ע"י מטפחת(א). ודוקא בספר תורה אבל בשאר ספרי קדש מותר אחר שנטל ידיו, אבל בלא נטילת ידים אפילו שאר ספרי קדש אסורין. לאחר שקראו בתורה מגביהין אותה להראות לעם להגדיל ולחבב אותה: * הג"ה ועיין לעיל סימן קל"ב סעיף ג': והגדול מן אותם שקראו לתורה היה לו דין הגלילה לכבודו, אלא שנהגו עכשיו כל הארצות לקנות הגלילה מי שירצה בדמים כדי לחבב המצוה:

25 רמב"ם הלכות אבות התומאה פרק ט הלכה י. תיק של ספר ומטפחות ספרים בזמן שהן תפורות מטמאין את הידים. אבל הכרכות אף על פי שיש בהן מאותיות של שם ומענינים הרבה של תורה אינן מטמאין את הידים:

מג"א שם סק"א. כתב ב"י בשם המרדכי דאם נטל ידיו ולא הסיח דעתו מותר לאחוז ערום וע"ז סומכים האשכנזים שאוחזים ס"ת ערום בשעה שמגביהים אותה עכ"ל הב"י וכתב ד"מ ואנו מבני בניהם ולא ראיתי מנהג זה אלא אדרבה נזהרין שלא ליגע בס"ת ערום אבל בכתבי קודש לא ראיתי מימי מי שחשש לזה עכ"ל, ואפשר דסגי בכל מידי דמנקי עססי' ד' והב"ח מפרש דאפי' בעמודים אסור לאחוז אם לא ע"י מטפחת או ד"א וכ"כ רי"ט סי' קל"ו [כ"ה] ובזה מקילין האשכנזים ויש להחמיר עכ"ל, וכ"כ ברמב"ם שכ' פ"ט מהל' אבות הטומאה וז"ל המשוחות והרצועות שתפרן לספר אף על פי שאינו רשאי לקיימן כ"ז שהן מחוברים לספר מטמאין הידים תיק של ספר ותיבה של ספר ומטפחות ספרים בזמן שהם תפורות מטמאין הידים הברכות אף על פי שיש בהם מאותיות של שם אין מטמאין עכ"ל וכ"כ הרא"ש בשם תוספתא א"כ כ"ש בעמודים ובשבת דף י"ט א' דעיקר הטעם דמטמאות הידים שלא יאחוז אותם ערום ואם כן מוכח דאסור לאחוז אותם ערום אפי' בעמודים וממ"ש הרמב"ם שאינו רשאי לקיימן למדנו דאסור לתפור דבר בגוף הספר אם לא הצריך לשמירתו כגון התיק וכיוצא בו:

איוב י, יא. עֹר וְבָשָׂר תִּלְבַּשְׁנִי וְבַעֲצָמוֹת יִגְדְּלִים תִּשְׁכְּכֵנִי:

חולין נד עמוד א. מתני'. ואלו כשרות בבהמה ניקבה הגרגרת או שנסדקה עד כמה תחסר רשב"ג אומר עד כאיסר האיטלקי נפחתה הגולגולת ולא ניקב קרום של מוח ניקב הלב ולא לבית חללו נשברה השדרה ולא נפסק

החוט שלה ניטלה הכבד ונשתייר הימנה כזית המסס ובית הכוסות שניקבו זה לתוך זה ניטל הטחול ניטלו הכליות ניטל לחי התחתון ניטלה האם שלה וחרותה בידי שמים הגלודה רבי מאיר מכשיר וחכמים פוסלין:

שם נה עמוד ב. הגלודה: תנו רבנן הגלודה רבי מאיר מכשיר וחכמים פוסלים וכבר העיד אלעזר ספרא ויוחנן בן גודגא על הגלודה שפסולה אמר רבי שמעון בן אלעזר חזר בו רבי מאיר מכלל דלרבי שמעון בן אלעזר פליג רבי מאיר בגלודה והתניא אמר רבי שמעון בן אלעזר לא נחלקו ר"מ וחכמים על הגלודה שפסולה וכבר העיד רבי אושעיא בנו של רבי יהודה הבשם לפני רבי עקיבא משום רבי טרפון על הגלודה שפסולה ואם נשתייר בו כסלע כשרה אמר רב נחמן בר יצחק מאי לא נחלקו לא עמד רבי מאיר במחלוקתו:

עקב ח, ד. שְׁמֵלְתָךְ לֹא בִלְתָהּ מַעְלִיף וְרַגְלָךְ לֹא בִצְקָה זֶה אַרְבָּעִים שָׁנָה:

רש"י ד"ה שמלתך לא בלתה. ענני כבוד היו נשפים בכסותם ומגהצים אותם כמין פלים מגהצים, ואף קטניהם כמו שהיו גדלים הנה גדל לבושן עמהם, כלבוש הנה של חמט שגדל עמו (עי' ילקוט שמעוני תת"ן):

פסקא דרב כהנא פ' ויהי בשלח כא. ר' לעזר בר' שמע' שאל את ר' שמע' בר' יוסי בר לקוניה חמויי, אמ' ליה מה הוא דין דכת' שמלתך לא בלתה מעליך (דברים ח:ד), שמא כלי קוריות היו מהלכין עים ישראל במדבר, אמ' ליה ענני כבוד היו מעטפין אותם. ולא היו בלים, אמ' ליה שמלתך לא בלתה מעליך. ולא היו גדילין, אמ' ליה חלזון הזה כל מה שהוא גדיל נרתיקו גדיל עמו. ולא היו צריכין תכבוסת, אמ' ליה ענני כבוד היו מגחצין אותן. ואל תתמה אמינטון הזה אין מגחצין אותו אלא באור. ולא היה ריחן קשה מריח הזיעה, אמ' ליה מתכלכלין היו בדשאי הבאר, וריח שלמתיך כריח לבנון (שה"ש ד:יא).

דברים רבה פרק ז, יא. מהו (דברים כט, ד): לא בלו שלמתיכם מעליכם. אמר רבי יוסי בר חנינא, מה שהנה עליהן לא בלו, אבל מה שהנה להן בתוך המבות, נתבלו. דבר אחר, לא בלו שלמתיכם, רבי אלעזר בנו של רבי שמעון בן יוחאי שאל את רבי שמעון בן יוסי חמיו, קלי קוריס יצאו עם ישראל במדבר, אמר לו אותן הבגדים שהיו עליהן מה שהלבישו אותן מלאכי השרת בסיני, לפיכך לא נתבלו. אמר לו ולא היו גדילין, והיו הבגדים קטנים להם. אמר לו אל תתמה על זו, החלזון הנה פשגדל

מלבושו גדל עמו. אמר לו ולא היו צריכין תכבוסת, אמר לו הענן הנה שף ביה ומלכנו. אמר לו ולא היו נשרפים מן הענן שהוא אש, אמר לו אל תתמה על זו, אסיטון הנה, אין מגהצין אותו אלא באש, אף בגדיהם שהיו מעשה שמים, הנה הענן שף ביה ואינו מזיקו. אמר לו ולא היו עושין מאכלת, אמר לו במיתתן לא נגעה ביה רמה בסנייהן על אסת פמה וכמה. אמר לו ולא הנה ריחן רע מפת הזעה, אמר לו היו מתענגים בנאות דשאים של באר, והנה ריחן מפעפע בכל העולם, מנין, שפאמר (שיר השירים ד, יא): וריח שלמתיך פריס לבנון. וכל השבוח הנה מהליכן, (שיר השירים ד, טו): ממענן גנים באר מים חיים.

שה"ג. בראשית רבה כא, ה. דרש רבי פפוס הן האדם הנה פאחד ממנו, פאחד ממלאכי השרת, אמר ליה רבי עקיבא דרש פפוס, אמר לו מה אתה מקים הן האדם הנה פאחד ממנו, אמר לו שנתן לו המקום לפניו שני דרכים, דרש הסיים ודרש המנות, וברר לו דרש אחרת. רבי יהודה בר סימון אמר פיחידו של עולם, שפאמר (דברים ו, ד): שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד. רבנו אמרי פגבריאאל, שפאמר (דניאל י, ה): והנה איש אחד לבוש בדים, פהדין זה בורח משליחותו של מקום, שפאמר (יונה א, ג): וניקם יונה לברח תרשישה מלפני ה', אף זה בורח מלקיים צווי המקום. מה זה לא לן בכבודו, אף זה לא לן כבודו עמו. רבי פרכיה בשם רבי חנינא אמר פאליהו, מה זה לא טעם טעם מנות, אף זה לא הנה ראוי לטעם טעם מנות, היא דעתיה דרבי פרכיה בשם רבי חנין, דאמר כל זמן שהנה אדם הנה פאחד, וכיון שנטלה ממנו צלעתו, לדעת טוב ורע.

28 שבת קיג עמוד א. "וכפדתו מעשות דרכיה". "וכפדתו" — שלא יהא מלבושה של שבת מלבושה של חול, וכי הא דרבי יוחנן קרי למאניה "מכבדותי".

28 ישעי' נח, ז. הלאו פרוס לרעב לחמיה ועניים מרודים תביא בית פייתראה ערם וכסיתו ומבשרך לא תתעלם:

תנא דבי אליהו רבה כז, א. בזמן שהאדם מכבד את אביו ואת אמו בילדותו ואצל לעת זקנותו כך הוא מפורש עליו בקבלה ע"י ישעיה הנביא (ישעיהו נ"ח:ז): הלא פרוס לרעב לחמך ועניים מרודים תביא בית כי תראה ערום וכסיתו ומבשרך לא תתעלם וגו'. הא כיצד אלא אם יש לו לאדם מזונות בתוך ביתו ומבקש לעשות מהן צדקה כדי שיתפרנסו אחרים משלו כיצד יעשה בתחלה יפרנס את אביו ואמו ואם הותיר יפרנס את אחיו

ואחיותיו ואם הותיר יפרנס בני משפחתו ואם הותיר יפרנס בני שכונתו ואם הותיר יפרנס בני מבוי שלו מכאן ואילך ירבה צדקה עם שאר בני"י לכך נאמר אח"כ ועניי מרודים תביא בית. ועניי מרודים הא כיצד אלא בזמן שהאדם אוכל משלו לבו מתיישב עליו ואם הוא אוכל משל אחרים לבו מתמרמר עליו על שהוא צריך לאכול משל אחרים אשרי אדם שהוא הולך בדרכי הש"י ושיש לו מזונות הרבה בתוך ביתו ובאין אצלו עבדיו ובני ביתו ונהנין ממנו על שלחנו עליו הכתוב אומר (תהלים קכא) אשרי כל ירא ה' ההולך בדרכיו יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך. נעשה כאהרן כ"ג שהיה מתכוין להרבות שלום בעולם בין ישראל לאביהם שבשמים ובין אדם לחבירו ובין איש לאשתו ונעשה כדוד מלך ישראל שהיה מתכוין להרבות צדקה בישראל ונעשה כריב"ז שהיה משמח פני תלמידיו בהלכה עליו הכתוב אומר (ישעיה כג) מעמל נפשו יראה ישבע וגו'. מכאן אמרו הת"ח שבדור הוא סובל עונות הדור שבתוכו בינו לבין עצמו ואין כל בריה יכולה להכיר בהן אלא הקב"ה לבדו ועליו הכתוב אומר (ישעיה כג) ועונותם הוא יסבול ואם הם עשירה שעשו כאותו מעשה ואצ"ל כל הקהל כולו אין האויב יכול לשלוט בהן שנאמר (ישעיהו נ"ד:י"ז) כל כלי יוצר עליך לא יצלה וכל לשון תקום אתך למשפט תרשיעי זאת נחלת עבדי ה' וצדקתם וגו' כי תראה ערום וכסיתו כשם שהקב"ה יהי שמו הגדול מבורך לעולם ולעולמי עולמים ראה את אדם הראשון וחוה אשתו שהיו ערומים ולא המתין להם אפילו שעה אחת להיותם ערומים עד שהלבישם מיד שנאמר (בראשית ג:כ"א) ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם כמו כן לא יראה אדם את אביו ואת אמו כשהן הולכין בבגדים בלואות אלא ילבישם בבגדים נאים אם לובש אדם א"ע בחמשה מנה ילביש את אביו ואת אמו בעשרה מנים וכן יבחר להם כל הדרכים הטובים: משלו משל למה"ד למלך ב"ו שהיה לו עבד והיה בורה ממנו והיה המלך מחזר אחריו בכל הארצות עד שנפל לידו כיון שבא לידו הכניסו לתוך ביתו והראה לו כסף וזהב ואבנים טובות ומרגליות וכל טוב שהיה לו בתוך ביתו ואחר כך הוציאו לשדה והראה לו גנים ופרדסים וכל אשר יש לו בשדה ואח"כ הראה לו בניו ועבדיו בין גדולים בין קטנים ולאחר שהראה לו כל אלה אמר לו המלך ראית שאין אני צריך לך כלום אלא בא ועשה מלאכה עם בני ועבדי ותהא נוהג בי כבוד ותתירא ממני כך כל העולם כולו של הקב"ה ואין הקב"ה מבקש מן האדם רק שיכבד אב ואם ויתירא מהם שהוא כאלו מכבד להקב"ה ומתירא ממנו

מפני שהקב"ה השוה את כבודו לכבוד אב ואם והשוה את מוראו למורא אב ואם וכעבד אל אדוניו שנאמר (מלאכי א':ו') בן יכבד אב ועבד אדוניו וגו'. מאי לכם הכהנים בוזי שמי (מלאכי א':ו') אלא בזמן שישראל עושין תורין ובני יונה ומביאין שאר קדשים קלים ואינם עושין רצונו של מקום מה נאמר בהם לכם הכהנים בוזי שמי ואפילו אם רירו של אביו יורד על זקנו ישמע לו מיד יכול אפילו אם אמר לו אביו עבור על אחת מכל מצות האמורות בתורה יכול ישמע לו ג"כ הוי אומר על הכל ישמע לו חוץ מעל עבירה וגזל ודבר מכוער לכך נאמר לכם הכהנים בוזי שמי. ומאי ומבשרך לא תתעלם אלא משלו משל למה"ד לאחד שהיה חבוש בבית האסורים במדינת הים תשעה חדשים ובאו אליו ג' אנשים אחד מהם עומד ומכלכלו בבית האסורים ואחד מהם הוציא אותו מבית האסורים ואחד מהם נותן לו מזונות עד שהוא מגיע לישוב. לימים נזדמנו לו שלשתן כאחד אצלו לא יאמר אותו האדם בלבו זה גדול מזה וזה גדול מזה אלא יהא נוהג כבוד לשלשתן כאחד:

בראשית ג, ז. ותפקחנה עיני שנייהם ונדעו כי עירמם הם ויתפירו עליהם תאניה ויעשו להם תגרות:

בראשית רבה פרק יט, ו. ותפקחנה עיני שנייהם (בראשית ג, ז). וכי סומים היו, רבי יודן בשם רבי יוחנן בן זכאי ורבי ברכיה בשם רבי עקיבא אמר, משל לעירוני שקהנה עובר לפני תנורתו של זגג, וקהנה לפניו קפה מלאה פוסות ודיטרטוטי, ותפשם במקלו ושבברו, עמד ותפשו, אמר ליה דע אגא דלית אגא מהני ממהך פלום, אלא בוא נאראך לך פמה טובות אבדתך, כך הרהר לך פמה דורות אבדו. (בראשית ג, ז): ונדעו כי עירמם הם, אפלו מצנה אחת שקהנה בידן נתערטלו הימנה. (בראשית ג, ז): ויתפירו עליהם תאניה, אמר רבי שמעון בן יוחאי עליה ששהביאו תואנה לעולם, נאמר רבי יצחק קלמלת עובדך סב חוט ותייט. ויעשו להם תגרות (בראשית ג, ז), אמר רבי אבא בר פהנא תגורה אין פתיב פאן, אלא תגרות, תגורי תגורות, אסטטיון, גליון, סדינים, פשם שעושים לאיש כך עושין לאשה, צלצליון, קולסיון, סכנין.

(30) ירמי' כג, כט. הלאו כה דברי פאש נאם יתנה ויפטיש יפצץ סלע:

ואתחנן ד, כד. כי יתנה אלהיה אש אכלה הוא אל קנא: **מו"ק ט עמוד ב.** הדר יתבי נקא מפעי להו, פתיב: "יקרה היא מפנינים וכל תפצץ לא ישו ביה" — הא תפצץ

שמים ישוּוּ בָּהּ, וּכְתִיב: "כָּל תְּפָצִים לֹא יִשׁוּוּ בָּהּ" — דְּאִפִּילוּ תְּפָצִי שָׁמַיִם לֹא יִשׁוּוּ בָּהּ! כָּאֵן בְּמִצְנָה שְׁאֵפְשֵׁר לַעֲשׂוֹתָהּ עַל יְדֵי אֲחֵרִים, כָּאֵן בְּמִצְנָה שְׁאֵי אֵפְשֵׁר לַעֲשׂוֹתָהּ עַל יְדֵי אֲחֵרִים.

32 סוף חגיגה. אָמַר רִישׁ לְקִישׁ: אֵין אֹר שְׁל גִּיהֶנָּם שׁוֹלְטֵת בְּפִוּשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, קַל נְחוּמָר מִמְזַבַּח הַזֶּהָב: מָה מְזַבַּח הַזֶּהָב שְׁאֵין עֲלָיו אֱלָא כְּעוֹבֵי דִינָר זָהָב — כְּמָה שְׁנַיִם אֵין הָאֹר שׁוֹלְטֵת בּוּ, פּוּשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל שְׁמַלְאִין מִצְוֹת כְּרַמּוֹן, דְּכְתִיב: "כְּפֹלַח הַרְמוֹן רִקְמָה", אַל תִּקְרִי "רִקְמָה", אֱלָא: רִקְנִין שְׂבָד — עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה.

תניא פרק ה. והוא יחוד נפלא שאין יחוד כמוהו ולא כְּעִרְכּוֹ נִמְצָא כָּלָל בְּגִשְׁמִיּוֹת, לְהִיּוֹת לְאַחַדִּים וּמִיּוֹחַדִּים מִמֶּשׁ מְכַל צַד וּפְנָה. וְזֹאת מַעֲלָה יִתְרָה גְּדוּלָה וְנִפְלְאוּת לְאֵין קֵץ אֲשֶׁר בְּמִצְוֹת דִּיעַת הַתּוֹרָה וְהַשְׁגָּתָה עַל כָּל הַמִּצְוֹת מַעֲשִׂיּוֹת, וְאִפִּילוּ עַל מִצְוֹת הַתְּלוּיּוֹת בְּדַבּוּר, וְאִפִּילוּ עַל מִצְוֹת תַּלְמוּד תּוֹרָה שְׁבַדְבּוּר. כִּי עַל יְדֵי כָּל הַמִּצְוֹת שְׁבַדְבּוּר וּמַעֲשֵׂה, הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ-הוּא מְלַבֵּשׁ אֶת הַנֶּפֶשׁ, וּמְקִיפָה אֹר ה' מְרֹאשָׁה וְעַד רַגְלָהּ, וּבִידִיעַת הַתּוֹרָה, מְלַבֵּד שְׁהַשְׁכָּל מְלוּבָשׁ בְּחֻמַּת ה', הֵנָּה גַם חֻמַּת ה' בְּקִרְבּוֹ — מַה שְׁהַשְׁכָּל מִשִּׁיג וְתוֹפֵס וּמְקִיף בְּשִׁכְלוֹ מַה שְׁאֵפְשֵׁר לוֹ לְתוֹפֵס וְלִהְיוֹת מִיְדִיעַת הַתּוֹרָה, אִישׁ כְּפִי שִׁכְלוֹ וְכֵחַ יְדִיעָתוֹ וְהַשְׁגָּתוֹ בְּפִשְׁטֵי-רְמִזֵּי-דְרוֹשֵׁי-סוּד. וּלְפִי שְׁבִידִיעַת הַתּוֹרָה, הַתּוֹרָה מְלוּבָשׁת בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם וְשִׁכְלוֹ וּמוֹקֶשֶׁת בְּתוֹכָם, לְכֹן נִקְרָאת בְּשֵׁם "לְחָם" ו"מְזוֹן הַנֶּפֶשׁ". כִּי כְמוֹ שְׁהַלְחָם הַגֶּשֶׁמִּי זָן אֶת הַגּוֹף כְּשִׁמְכִיכִסּוּ בְּתוֹכוֹ וְקִרְבּוֹ מִמֶּשׁ, וְנִהְיֶה שֵׁם לְהִיּוֹת דָּם וּבָשָׂר כְּבָשָׂר, וְאֵזוּי יִחְזַק וְיִתְקַבֵּל, כִּדְּבִידִיעַת הַתּוֹרָה וְהַשְׁגָּתָה בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם שְׁלוּמָהּ הֵיטֵב בְּעִיּוֹן שִׁכְלוֹ עַד שְׁנִתְפַּסֵּת בְּשִׁכְלוֹ וּמִתְאַחֶדֶת עִמּוֹ וְהִי לְאַחַדִּים — נַעֲשֶׂה מְזוֹן לְנֶפֶשׁ וְחַיִּים בְּקִרְבָּהּ, מִחַיִּי הַחַיִּים אֵין-סוּף בְּרוּךְ-הוּא הַמְּלוּבָשׁ בְּחֻמַּתוֹ וְתוֹרָתוֹ שְׁבַקְרָבָהּ.

לקוטי שיחות חלק טז עמוד 436. דער פארבונד און חיבור פון אידן מיט'ן אויבערשטן איז דורך צוויי ענינים; דורך לימוד התורה און דורך קיום המצוות. ס'איז אבער דא א חילוק צווישן זיי: בשעת א איד לערנט תורה און פארשטייט חכמתו ית' בשכלו, ווערט ער מיוחד מיט תורה א' ייחוד נפלא שאין יחוד כמוהו.. להיות לאחדים ומיוחדים ממש מכל צד ופנה", דער מציאות האדם ווערט תורה משא"כ בא מצוות, כאטש דורך קיום המצוות ווערט דער מקיים המצוה א מרכבה" צום רצון העליון,

ער ווערט אבער ניט מיוחד מיט דער מצוה (ווי מיט תורה).

מגילה שם. אָמַר רַבִּי יִנְאִי בְּרִיהַ דְּרַבִּי יִנְאִי סְכָא מִשְׁמִיהַ דְּרַבִּי יִנְאִי רַבָּה: מוּטָב תִּיגְלַל הַמְּטַפַּחַת וְאֵל יִגְלַל סְפָר תּוֹרָה.

33 רש"י ד"ה ואל יגלול ספר תורה - בתוך המטפחת:

34 ר"ה שם. א"ר ינאי תיגלל המטפחת ואל יגלל ס"ת כלומר בלא מטפחת.

35 תוס' שם ד"ה הלוחות והבימות אין בהן משום קדושה - פירש בערוך גליוני ספר תורה שלמעלה ושלמטה ושל בין דף לדף וקשיא דהא פרק כל כתבי (שבת דף קטז.) תנן בהדיא דמטמאין את הידים ויש לומר דהתם ר"ל כל זמן שהן מחוברין בספר תורה והכא מיירי היכא דגייזי ואכתי קשה שהרי התם מיבעיא לן היכא דגייזי אי יש בהן קדושה אי לאו ואמאי לא פשיט ליה מהכא:

שבת קה עמוד ב. מתני' הקורע במקומו ועל מתו, וכל המסקליון — פטורין. והמסקל על מנת לתקן — שיעורו כמתקן. שיעור המלבוש והמנפץ והצובע והטוה — כמלא רחב הסיט כפול, והאורג שני חוטין — שיעורו כמלא הסיט. גמ' ורמינהו: הקורע במקומו ובאבלו ועל מתו — חייב, ואף על פי שמסלל את השבת, יצא ידי קריעה! לא קשיא: הא כמת דידיה, הא כמת דעלמא.

שה"ג ראש כאן. ראה הערה 16.

38 וילך לא, יט. ועמ'ה כתבו לכם את השירה הזאת ולמדה את בני ישראל שימה בפיכם למען תהיה ל' השירה הזאת לעד בבני ישראל:

לעיל עמוד 20. אבער פונעם תוכן אין רא"ש איז מוכח ניט ווי דער חילוק הנ"ל: דער רא"ש זאגט וזהו בדורות הראשונים כו" בהמשך צום לשון ודעת הרמב"ם (וואס ער ברענגט), איז מובן, אז דער רא"ש איז ניט אויסן צו מחדש זיין א נייעם גדר אין מצוות כתיבת ספר תורה (אנדערש ווי דער רמב"ם), נאר בלויז צו מחלק זיין (בין הזמנים) בנוגע וואס מען זאל שרייבן, אז האידנא" איז די מצוה לכתוב חומשי התורה ומשנה וגמרא ופירושיהן להגות בהן הוא ובניו". אויך דארף מען פארשטיין די הסברה אין די צוויי דיעות, צי מ'איז יוצא קיום מצוות

ניט געטאָרט פֿאַרשרייבן, דברים שבע"פ אי אתה רשאי לכותבם"). דורך דעם (ארי' דרביע) קומט צו אַ זייטיקע זאָך ניט מצד דעם ענין דידן פון שימה בפיהם", נאָר מצד די ולמדה .. דינים ווי אַזוי ווערט אַ ספר - אַ ספר תורה: עס דאַרף זיין שרטוט, לשמה, בכתב אשורי און בלשון הקודש, וכו' דערפֿאַר בנוגע לפועל מוז דער כתבו לכם" זיין אַ כתיבה מיט פרטי דינים הנ"ל. "אָבער - האידנא" - ווען מצד עת לעשות לה' הפרו תורתך" האָט מען פֿאַרשריבן אויך תושבע"פ, און דער לימוד בכדי לידע פ'י המצות והדינים על בוריים" איז ניט פון אַ ספר תורה, נאר פון די פֿאַרשריבענע חומשי תורה משנה וגמרא ופירושהן, איז די מצוה פון כתבו" (די מעשה) פֿאַרבונדן מיט די ספרים; און ביי זיי איז ניטא קיין דין שרטוט וכו' די פרטי דינים וואָס זיינען דא אין אַ ס"ת, איז בהתאם לזה ביי קיום המצוה דורך זיי דאַרף זיין ומספיק אַ מעשה וועלכע מאַכט זיי פֿאַר ספרים דורך וועלכע עס קען זיין ולמדה שימה בפיהם מתוך הכתב. וי"ל דוגמא לזה על דרך דון מינה ואוקי באתרא.

39) שדי חמד מערכת המ' כלל עז סק"א. ראה בסוף.

40) טור או"ח סו"ס קלט. כתב בעה"מ שהקורא בתורה ומברך בה נוטלה בידו וסמך למנהג מההיא דסוכה (מא:): כך היה מנהגם של אנשי ירושלים אדם יוצא מפתח ביתו ולולבו בידו וכו' עד היה קורא בתורה ונושא כפיו מניחו ע"ג קרקע אלמא שצריך ליטול הספר בידו בשעת קריאה:

בית יוסף. כתב בעל המנהגי שהקורא בתורה ומברך בה נוטלה בידו וכו' כ"כ המרדכי פ' לולב הגזול אהא דתניא כך היה מנהגם של אנשי ירושלים אדם יוצא בבוקר ולולבו בידו וכו' קורא בתורה ונושא כפיו מניחו לארץ שמעינן מהכא דהקורא בתורה אוחז בעמודי התורה בשעת ברכה וקורא מדמניחו לארץ וכ"כ ראבי"ה מקובלני שבשעת הברכה אוחז בעמודי התורה ועוד ראייה ס"פ בני העיר ת"ר פותח ורואה וכו' משמע דכל אחד פותח בתחילה וגולל בסוף עכ"ל. וכ"כ בא"ח וז"ל צריך הקורא בתורה לאחוז כאילו קבלה עכשיו מהר סיני בירושלמי א"ר יוסי בר בון כד סלקי לדוכנא לברוכי האי מאן דברין נקיט עמודא דתורה בידיה שנאמר לקוח את סה"ת הזה בב"ר לא ימוש סה"ת הזה מפיד מלמד שהיה ס"ת בידו של יהושע שאין לומר הזה אלא למי שתופס החפץ וכשסיים אומרים לו חזק ואמץ מכאן יצא המנהג לומר למסיים לקרות התורה בכל פעם חזק עכ"ל:

כתיבת ספר תורה מיט בלויז קויפן אַ ס"ת (ווי דעת רש"י והנמוקי יוסף אַז אויך דעמאָלט מצוה עבד", נאָר אי כתבה הוה מצוה יתירה"), אָדער מ'איז ניט יוצא דערמיט (כדעת הרמ"א (און אַזוי איז אויך משמע דעת הרמב"ם בספר היד) אַז אויב לקחו כך ולא הגיה בו כו' (ו)אינו יוצא בזה"). בכדי צו פֿאַרשטיין דאָס פאי דערט זיך פֿריער אַ הסברה אין דעת הרא"ש והפס"ד בשו"ע: ווי אַזוי קען מען מחדש זיין אַז אַ מ"ע מן התורה זאל נשתנה ווערן מזמן לזמן, ביז צו זאגן אַז האידנא" איז די מצוה ניט ווי זי איז מפורש בתורה? און כאָטש אַז דער רא"ש אליין איז מבאר כי מצות כתיבת התורה היא ללמוד בה כדכתיב ולמדה את בני ישראל שימה בפיהם" - דאָס איז אָבער לכאורה נאָר תכלית ומכוון המצוה, אָבער מעשה המצוה גופא שטייט דאָך מפורש אין תורה: כתבו לכם את השירה א מצוה צו שרייבן אַ ספר הזאת תורה? וי"ל הביאור בזה: פון דעם וואָס גלייך נאכדעם כתבו לכם גו" איז דער פסוק ממשיך אַז די (תכלית ה)מצוה איז ולמדה את בני ישראל שימה בפיהם" און ווי ס'איז אויך מובן פון דעם גאַנצן המשך הפרשה, אַז ענינה פון כתיבת ספר תורה איז בכדי עס זאל זיין שימה בפיהם", אז די תורה זאל ביי זיי ווערן לעד" אויך אין דעם זמן ווען וניאצוני והפר את בריתי" - דערפון לערנט אַרויס דער רא"ש, אַז דער ענין פון כתבו לכם" איז ניט דער עצם גדר המצוה, נאר בלויז אַ חיוב פרטי אין דער מצוה. [וי"ל דוגמא לזה: די תורה זאגט ביי מצות מזוזה וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך", כאָטש דער גדר המצוה איז (ניט כתיבת המזוזה, נאר) לקבוה מזוזה. דער גדר המצוה איז, ובהקדם עס איז דא די מצוה פון לימוד התורה ויתרה מזה ות"ת כנגד כולם" און אין דער מצוה - איז דער עיקר וויסן כל ההלכות פסוקות בטעמיהן און דאָס איז חייב הוא מה"ת און ביז אין אַן אופן אַז שנונים ומחודדים בפיה" און משיב לו מיד" וכו' - איז דאָך שוין דא למדה שימה בפיהם" אויפ'ן בעסטן אופן, קומט בפ' וילך אַ ספעציעלע מצות עשה מה"ת אַז מען זאל טאָן אַ מעשה (כתיבה) צו באַקומען אַ (ספר) תורה שבכתב און לערנען אין דער תורה (ואולי י"ל הטעם ווייל דורך דעם איז דער לימוד לייכטער און טיפער (אותיות מחכימות), זיכער פון אַ טעות, ווייל הלומד מן הספר לא במהרה הוא משכחי, מ'קען חזר'ן בכל עת וכו', וואָס דאָס אַלעס באַוואָרנט כדבעי דעם והפר גו""); און בזמן אמירת הציווי איז די מעשה (כתיבה) געווען פֿאַרבונדן ואפשרי נאָר דורך לימוד אין אַ ס"ת, תורה שבכתב (וואָרום ארי' הוא דרביע עליני, אויפ'ן גברא - תושבע"פ האט מען דאָן

לו סם חיים, לא זכה — נעשית לו סם מיתה. נהנינו
דאמר רבא: דאומן לה — סמא דתייא, דלא אומן לה —
סמא דמומא.

46) לקוטי שיחות חלק יז עמוד 402. דער ביאור אין
דעם: ר' מאיר איז מדייק אז דא רעדט זיך וועגן איינעם
וואס איז עוסק בתורה לשמה", וואס די כוונה אין דעם
איז: לשמה" מיינט, אז מען לערנט ניט צוליב אויסנוצן
דעם לימוד אויף וועלכן ס'איז תכלית אויסער דעם לימוד
גופא, אפילו ניט צוליב א קדושה'דיקן תכלית (ווי לידע
את המעשה אשר יעשון כו', וכיו"ב), נאר בלויז צוליב
תורה, השגת התורה בלויז צוליב לימוד התורה עצמו.
און עוסק בתורה לשמה" מיינט, אז ער לערנט (אין דעם
אופן פון, און) מיט עמל ויגיעה; און נאכמער, אז זיין
לערנען איז בדוגמא ווי איינער וואס פירט א עסק
כפשוטו יי, וואס ער איז אין דעם פארנומען טאג און
נאכט ביז ער הערט ניט אויף צו טראכטן וועגן דעם -
אזוי, אז זיין גאנצע חיות און הארע" וואניע איז אין
לימוד התורה לשמה, ביז דאס ווערט זיין גאנצע מציאות
ומהות.

מאמרי אדה"ז הקצרים עמוד קתקס"ט. בענין עסק
התו' שלא לשמה דסתרי אהדי דר"י אמר רב דמקשה
התוס' בפסחים על לעולם יעסוק אדם בתורה אף שלא
לשמה כו' ובברכות אמר כל העוסק בתו' שלא לשמה
נעשה לו סם המות. ותרצו התוס' כאן לקנטר כו'. וזה
אינו מספיק דמה לנו לחלק כוונת הבריות הרי הכל נק'
שלא לשמה. והנראה ע"פ האמת דבחי' שלא לשמה
דפסחים הוא עצמו השלא לשמה דברכות שהוא סם
המות ונוח לו שלא נברא דהא סתמא נקיט ר"י הכא
והתם. ואפ"ה קאמר לעולם יעסוק וכו' שמתוך הרגל
לימודו יבוא לבחי' לשמה כי המאור שבה מחזירו למוטב
כי הגם שנק' סם המות מ"מ כך הוא ויכול להתהפך לסם
חיים במאור שבה. אבל אם הי' מונע לגמרי בשביל זה
מעסק התורה הי' הולך בשרירות לבו לעשות כל רע
בעיני ה'. כי עיקר שלא לשמה כ' הרא"ש ע"פ הירושלמי
הלומד ע"מ שלא לעשות וא"כ מה איכפת אם הוא קורא
ושונה תמיד היפוך רצונותיו הטבעי' הרעים עד"מ אם
הוא עובר על גזל וג"ע ושי"ד והוא לומד תמיד ושונה
בכל ענינים בפרטי דיניהם וסברותיהם וכל נדנדנד
עבירות ד"ס. ואף שהוא עובר עליהם מ"מ ע"י חזרתו
תמיד על האזהרות אולי המאור שבה תחזירו למוטב
להפוך שרירות לבו הרע ואולי יהפוך הסם המות לסם
חיים לטוב ורפואה לו. ועכשיו יתורצו ב' המאמרים כי
באמת נוח לו שלא נברא וסם הוא אוכל ואעפ"כ עצת

שולחן ערוך שם. הקורא בתורה צריך לאחוז בספר
תורה בשעת ברכה: הגה וסמכו מנהג זה על מה שנא' ביהושע
לא ימוש ספר התורה הזה מפיד חזק ואמץ ומזה נהגו לומר למסיים
לקרות בתורה בכל פעם חזק (ב"י בשם אורח חיים):

ט"ז סק"ט. צריך לאחוז בס"ת בשעת ברכה. בטור
כתוב וז"ל וסמך למנהג זה מההיא דסוכה כך הי' מנהגם
של אנשי ירושלים אדם יוצא מפתח ביתו לולבו בידו כו'
עד היה קורא בתורה ונושא כפיו מניחו ע"ג קרקע אלמ'
שצריך ליטול הספר בידו בשעת הקריאה עכ"ל וא"ב
למה כתב בשעת ברכה וצ"ל דאפילו בשעת ברכה קאמר
וכ"ש בשעת קריאה וא"ל מנ"ל בשעת הברכה דהא
אמרינן שם היה קורא בתורה כו' י"ל דיליף לה מדאיתא
לעיל פותח ורואה ומברך ש"מ שצריך לאחוז בידו
כשמברך כמ"ש המרדכי דקדוק זה.

מג"א סקי"ג. צריך לאחוז. בכוונות כתוב שקודם
הברכ' יאחז בשתי העמודים ובשעת הברכה יסיר ידו
השמאלית להגביר הימין, ובכתב' כתוב שבשעת הברכה
יאחז בשתי ידיו ביריעות התורה ע"י המפה ואחר הברכה
יסלק השמאל:

41) שבת סג עמוד א. רב נחמן בר יצחק אמר: זוכין
לדברים שנגאמרו בימינה של תורה. דאמר רבא בר רב
שילא, ואמרי לה אמר רב יוסף בר חמא אמר רב ששת:
מאי דקתיב "ארך ימים בימינה בשמאלה עושר נכבוד"
— אלא בימינה ארך ימים איכא, עושר נכבוד ליכא!
אלא: למימינין בה — ארך ימים איכא, נכל שפן עושר
נכבוד. למשמאילים בה — עושר נכבוד איכא, אורך
ימים ליכא.

42) משלי ג, טז. ארך ימים בימינה בשמאלה עושר
נכבוד:

43) רש"י ד"ה למימינין - של תורה שמפושטין
טעמיהן בדקדוק ובוררין כימין המיומנת
למלאכה: **למשמאלין בה -** שאין יגיעים בה כל צרכן אי
נמי מימינין בה עוסקין לשמה משמאילים שלא לשמה:

44) חדא"ג מהרש"א. למשמאילים בה כו' אורך ימים
ליכא כו'. כפי' שני שבפרש"י וכדאמרינן פ' כ"ג וזאת
התורה אשר שם גו' זכה נעשית לו סם חיים לא זכה
נעשית לו סם המות כו' ע"ש וק"ל:

45) יומא עב עוד ב. אמר רבי יהושע בן לוי, מאי
דקתיב: "וְזאת התורה אשר שם משה", זכה — נעשית

ר"י נכונה שיעסוק אף שלא לשמה אולי יבוא לבחי' לשמה ע"ד הנ"ל וכ"ז ע"פ תשו' הרא"ש בשם הירושלמי דעיקר שלא לשמה הוא הלומד ואינו מקיים אבל אם הוא מקיים אף שיש לו איזה פני' רעה א"ז נק' שלא לשמה. וזהו כוונת הרמב"ם שכ' לפי שת"ת שקול כנגד כולם לעולם יעסוק אדם כו' וכוונתו לאפוקי פי' הרא"ש דהיינו אף שאינו מקיים כלל שעובר על כל המצות אעפ"כ ראוי לו שיעסוק בתו' מפני שבחי' התורה למעלה מכל המצות ולא אצטרריך לאשמענין מצות אעפ"י שגם הם נזכרים בדברי ר"י הנ"ל כי מצות א"צ כוונה אלא אפי' ע"פ הירושלמי קמ"ל. ושרש הדברים כי אעפ"י שלא ניחא לקוב"ה בעסק הרשע בתו' כמ"ש ולרשע אמר אלקים מה לך לספר חוקי שהוא לומד ועובר תמיד כו' אעפ"כ אם בא להימלך אם לעסוק בתו' אם לאו אזי עצת ר"י נכונה לומר שיעסוק וכ"ה הדין באמת. וכ"ה ע"ד הקבלה. ובזה יובן מארז"ל שויתר הקב"ה על עון הגזל ועריות וש"ד ולא - ויתר על ביטול תורה והוא מאד תמוה אם יש בהם גזל למה להם תורה. וע"ד הנ"ל יובן היטב כו' וד"ל.

(47) תניא פרק ה. [המזון היא בחינת אור פנימי, והלבוישים בחינת מקיפים. ולכן אמרו רבותינו זכרונום לברכה, שתלמוד תורה שקול כנגד כל המצות, לפי שהמצות הן לבוישים לבד, והתורה היא מזון וגם לבויש לגופו המשפלת, שמתלבש בה בעיינה ולמודה, וכל שכן כשמוציא בפיו בדבור, שהקבל הדבור נעשה בחינת אור מקיף, כמו שכתוב ב"פרי עץ חיים"]:

(48) סוטה מד עמוד א. תנו רבנן: "אשר בנה", "אשר נטע", "אשר ארש", לימדה תורה דרך ארץ: שיבנה אדם בית, ונטע פרום, ואחר כך ישא אשה. ואף שלמה אמר בתקמתו: "הכן בחוץ מלאכתה ועתדה בשדה לך אחר ובנית ביתה". "הכן בחוץ מלאכתה" — זה בית, "ועתדה בשדה לך" — זה משנה, "אחר ובנית ביתה" — זה גמרא. דבר אחר: "הכן בחוץ מלאכתה" — זה מקרא ומשנה, "ועתדה בשדה לך" — זה גמרא, "אחר ובנית ביתה" — אלו מעשים טובים. רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי אומר: "הכן בחוץ מלאכתה" — זה מקרא ומשנה וגמרא, "ועתדה בשדה לך" — אלו מעשים טובים, "אחר ובנית ביתה" — דרוש וקבל שקר.

(49) חולין סו עמוד ב. והשתא דכתב רחמנא סנפיר וקשקשת ממאי דקשקשת לבושא הוא דכתיב (שמואל א יז, ה) ושריון קשקשים הוא לבוש וליכתוב רחמנא קשקשת ולא ליכתוב סנפיר א"ר אבהו וכן תנא דבי ר' ישמעאל (ישעיהו מב, כא) יגדיל תורה ויאדיר.

(50) הלכות תלמוד תורה לאדה"ז פרק ב הלכה ט. אך אדם כזה מאחר שאינו יכול ללמוד דברי תורה הרבה מאד צריך שיהיה כל לימודו בלימוד המביא לידי מעשה שהן הלכות הצריכות לכל אדם לידע אותן לקיים המצות כהלכתן וליזהר מליכשל באיסורים חס ושלום והם דברים שאי אפשר לישאל תמיד לחכם המורה שבעיר או שלא יהיה יודע לישאל ולהסתפק כלל אם לא ילמדם תחלה דהיינו רוב אורח חיים כמעט כולו ומיעוט יורה דעה ומעט באבן העזר וחושן משפט כל הלכה ברורה בטעמה מהתלמוד ומפרשיו כמו הרא"ש או הב"י לפחות ולחזור עליהן לעולם. וגם מי שדעתו יפה שיוכל ללמוד ולזכור כל התורה שבע"פ יש לו ללמוד ולחזור תחלה הלכות הללו הצריכות למעשה כי יש להן דין קדימה על שאר כל ההלכות שאין צריך למעשה כל כך. ולימוד האגדות מביא גם כן לידי מעשה להתבונן מתוכן מוסר השכל כמו שנתבאר למעלה. ומי שלא הגיע למדה זו ילמוד בספרי מוסר שנבנו דבריהם על המדרשים וההגדות ומאמרי הזוהר. וכל זה מלבד הקריאה בתנ"ך לעתים מזומנים כמו שנתבאר למעלה שיש לה דין קדימה על הכל.

(51) תניא פרק ד. ואף שהתורה נתלכשה בדברים תחתונים גשמיים — הרי זה כמחבק את המלך דרך משל, שאין הפרש במעלת התקרבותו ודביקותו במלך, בין מחבקו כשהוא לבויש לבויש אחר בין שהוא לבויש פמה לבוישים, מאחר שגוף המלך בתוכם. וכן אם המלך מחבקו בזרועו, גם שהיא מלוכשת תוך מלבושיו, כמו שכתוב: "וימינו תחבקני", שהיא התורה שנתנה מזמן, שהיא בחינת חסד ומים:

שם פרק מב. ואף שהוא על ידי התלבשות בלבוישים רבים, הרי אין הגדל והפרש כלל בין ראית מלך בשר ודם, בין שהוא ערום, ובין שהוא לבויש לבויש אחר, ובין שהוא לבויש בלבוישים רבים.

עז) מצוה הבאה בעבירה דין זה הוא מקצוע גדול בחורם ורבו בו הכללים והחילוקי דינים וארשום פה ככל הבא מיד בסעודה דשמיא וחלקם לסעיף קטנים הר"ר שד"ר לבדו להקל על הקורא זה החלי בעזרת טורי וגואלי :

א) רבותינו החוספות בינו לן בריש פרק לולב הגזול דף ל' (ר"ס משום דהוה ליה משה הבאה בעבירה)

ובאשרה ועיר הגדחת אין שייך לפסול משום משה הבאה בעבירה משום דלא דמי לגזל שמתחמת עבירה הגזל באה המטה שיואל בו

אבל בני אטו מחמת העבירה שנעשית בו מי נפיק ביה וכן כתב הרא"ש בסי' ט"ו אמתתיון דאחריו הגזל ועיין ארעא דרבנן

כלל ש"ס וכתב על זה הגאון חכם סופר בחידושי שבטוף חלק הש"ס ודברים אלו מצוה"ס בירושלמי סוף פרק האורג ו' שם אם

כן המליא משה מרשות היחיד לרשות הרבים שלא יאל יד אכילת משה בחימה ומכל מקום בזה אכתי פליגי רבינו חס ור"י לרבינו

חס אפילו קדם הקנין כבר כגון דקנייה ביהושע כד מכל מקום היא משה הבאה בעבירה ולר"י דוקא אם על ידי המטה נקנית

העבירה כגון על ידי ההקדש נעשה שינוי השם ודברי בירושלמי שם הם בהלכה ג' על מה דמי בצרייתא דהקורע בשבת אף על

פי שחילל את השבת יאל ידי קריעה פריך מדאמר ר' יוחנן בשם ר' שמעון בן יהורקם משה גזולה אינו יולא ידי חובתו בפסח ומשני

חמן גופה עבירה ברם הכא הוא עבר עבירה כך אני אומר הוליא משה מרשות היחיד לרשות הרבים אינו יולא בה בפסח

וכתב הרב קרבן העדה חמן היא גופה עבירה גבי גזל המטה עלמה היא עבירה שאם לא גזלה לא היה יכול לקיים המטה

ובמה שאכלה נעשית עיקר העבירה שאינו יכול לקיים משה והשיב את הגולה ברם הכא גבי קריעה הוא עבר עבירה שקרע בשבת

אבל בקריעה אין עבירה אילו קרע בצנדי זה בחול כך אני אומר וכו' בחימה ועל כרחין לחלק כמו שאמרתי דהתם אין העבירה

בגופה ובגזולה עבירה בגופה ובחוספותיו הביא דברי החוספות שהבאתי למעלה וכתב פירוש לדבריהם שאם לא היה עובד לאשריה

היה מקיים המטה כחקנה ואין הפיסול מחמת עלמה אלא שהוא עבר עבירה והיינו כדמשני הש"ס כאן ואף הרשב"א בסוכה האריך

להוכיח חילוק זה ותימה שלא הביא דברי הש"ס אלו שהדבר מפורש כאומר בפרט שהרשב"א בחידושיו כאן מביא דברי בירושלמי

והוא כדברי הרב חכם סופר שחילוק החוספות הוא החילוק עלמו שחילקו בש"ס בירושלמי הג"ל :

והרב פני משה פירש לשון בירושלמי אמר לון לא דמיא דחמן המלה גופה עבירה היא ובעבירה באה לו אבל הכא

הוא שער עבירה שחילל שבת ואין הקריעה גופה עבירה שהרי אילו שבת חייב הוא לקרוע וכו' כך אני אומר הוליא משה וכו'

בחימה הרי המלה גופה לאו עבירה היא אלא הוא שעבר להוליא וכן הוא הקריעה בשבת ואולי משה גזולה דהיא גופה לעולם

בעבירה היא עכ"ל ולא הזכיר דברי החוספות לומר שחילוק החוספות הוא החילוק בש"ס בירושלמי אולי משמע ליה שחילוק

החוספות לא בחילוק הש"ס בירושלמי ומדברי הגאון שאנת אריה בסי' ז"ט נראה שסובר שחילוק החוספות הוא החילוק שבירושלמי :

אמנם מן חיד"א במחיק ברכה סי' תרס"ד (בד"ה ומה היות) הביא דברי הרב קרבן העדה הג"ל וכתב על

דבריו ולי נראה דאין כאן חימה (מה שחמה על החוספות שלא הביאו מהש"ס בירושלמי) כי לפי בירושלמי דבגוף העבירה אמרו דיש

בה משה הבאה בעבירה היה מקום לומר דלולב של אשרה פסול משום משה הבאה בעבירה דאיסור אשרה רביע עליה הא גופה

קאי במלה (כמלה) גזולה ולא דמי לחילוק שקרעו בשבת דגוף החילוק אין בו איסור וכן מלה שהוליא אין בגוף המלה שום איסור

לא כן בלולב אשרה ויולא דפיסולו בגוף גם איסור גזול עמו ואם כן אין מהירושלמי ראייה אף החוספות לימדונו להשיב דגם דאיסורו

בגופו אטו מחמת העבירה שנעשית בו מי נפיק ולא דמי לגזל דמחמת העבירה דגזל ב"ה יולא וכן יש להרגיש על כמה אחרונים

דמשמעות דבריהם דג"ה החוספות הוא חילוק בירושלמי ועיין בחידושי הרשב"א דדוק היטב וזוה טעם דעיינו כמה שכתב הרשב"א בפירוק הסגנה דמשום משה הבאה בעבירה פסול של

אשריה ושל עיר הגדחת ולא חיקשי ליה מהירושלמי דסבר הרמב"ם דגם הני אינהו גופייהו עבירה גזול ולא סבירא ליה לחלק בחילוק החוספות הנזכר עכ"ל הרי שכתב שחילוק החוספות אינו פס שחילקו בש"ס בירושלמי :

ובן נראה דסבירא ליה למרן מוהרי"ט"א בספר הלכות יום טוב (הנספח להלכות בכורות להרמב"ן) בפרק שמי אוח ס"ד

(ר"ה ואלו לפי חומר הענין) שהביא דברי בירושלמי וכתב דעיקר החילוק הוא דדוקא גבי גזל דהיא גופה עבירה כלומר דגזל בכל

אופן הוא גופה עבירה כלומר דאפילו אם בא לאכול ממנו לדבר הראשון עבירה היא בידו לא כן מוליא משה מרשות לרשות דאין

גופה עבירה דלא בכל אופן היא עבירה דאם הוליא לרשות הרבים בחול אין כאן עבירה וכן בקורע על משה בשבת דגוף הקריעה

אינה עבירה שאם היה קורע בחול לא היה עבירה וכל כ"י הני גזווי הוא עובר עבירה מיקרי ואין גופה עבירה וכן נראה שפירוש

בירושלמי כן ממה שכתב מרן בבית יוסף ניו"ד סי' ש"ט וכן כתב הרב הלבוש שם גבי קריעה עיין שם ומדלא כתב שכדברי בירושלמי

כתבו החוספות בפרק לולב הגזול הג"ל מוכח דמשמע ליה דלא ראי זה כראי זה וחילוק החוספות חילוק מחילוק בירושלמי ואין

לומר שנעלם ממנו בו בפרק דברי החוספות שהרי בסמוך כשרלה לחלק דלא קפדין משום משה בעבירה אלא כשעבר בחיוד אבל

לא בשוגג הכריח מדברי החוספות בסוף ד"ה משום דהוה ליה משה הבאה בעבירה הג"ל שאין לחלק בכך עיין שם אלא ודאי

נראה דסבירא ליה דפלגן בהדיהו וכדמשמע ליה למרן חיד"א :

ג) מדברי הגאון פתארו יוסף בחלק א"ח סי' י"ד (בד"ה אולם) מהבאר אלא שסובר שהחילוק של בירושלמי אינו החילוק של

החוספות שהרי אחר שהסביר החילוק של בירושלמי שהוא בין מחסר נפשיה אהפלא לאיסור החפץ עליו סיים וזוה יש ליישב

קושיה החוספות (הג"ל) למה לי קרא לאיסור משה של פכל וכו' עיין שם ואם היה סובר שחילוק בירושלמי הוא חילוק החוספות היה

מתפלל על החוספות אף הנימוח בחימה קושייתם מטעם והלא לפי חילוקם גם זה יתיישב אלא מוכח דחילוקים נפרדים הם ואמר מר

לייבן קושיית החוספות על פי חילוק בירושלמי :

ובשו"ת תורת חסד (החדש להגאון מלוזבין) עמד לבאר החילוק שאמר בירושלמי חמן היא גופה עבירה והביא מה

שכתב הגאון קרבן העדה שכונס היא על דרך סברת החוספות דבגזל מחמת עבירה הגזל הוא ריולא ידי חובתו לא כן באשריה

וכו' ולא הונח לו משום דחילוק זה [לא] כגון הוא ליישב מה שהמוליא משה מרשות לרשות אין בו משום משה הבאה בעבירה שהרי

גם בזה מחמת העבירה הוא יולא ורלה לפרש בטובה החילוק דיש לחלק בין כשהאיסור מחמת עלמו לכשהאיסור רק מחמת הזמן כמו

במוליא משה בשבת וכן קורע בשבת שאין האיסור בעלמם רק דבר אחר גורם דהיינו הזמן להיות היום שבת וגם בזה לא בחר לפי

שהכריח מחמת מקומות דבאיסור דאורייתא אין חילוק בין האיסור הוא בעלמם לכשהאיסור הוא מחמת הזמן דיומא הוא דקריס וכתב

דחילוק זה יתכן רק לענין עבירה דרבנן שלא לומר בו משה הבאה בעבירה כשהעבירה היא מחמת הזמן דיומא הוא דקריס וזוה יישב

מה שכתב רש"י בסוכה דף כ"ב סוף ע"ב גבי סוכה שבראש האילן דאין עולין לה ביום טוב דאם עלה יאל ידי חובתו אף על גב דרש"י

סבירא ליה בעלמא דגם בעבירה דרבנן איכא משום משה הבאה בעבירה והיינו משום דשאלו ההא דהעבירה היא משום דיומא

קריס וכן יישב בזה ההיא דהרם שענבו מרובים שאין ממעטין ביום טוב ואם מיעטין כשר וכו' וכו' מכל מקום באיסור דאורייתא אין

חילוק בין איסור מחמת עלמו לאיסור שמתחמת הזמן ולכן כתב לבאר בירושלמי על פי מה שכתב הרשב"א בסוכה דף ל' גבי

סוכה גזולה דלרבנן דר' אליעזר דסבירא קרקע אילן עינה גזולה הוה ליה סוכה שאלה יולא בה ידי חובתו אף דעל כל פנים עבירה

היא בידו שחפפה מחבירו ושאלל שלא מדעת בעלים מכל מקום לא מופסיל משום משה הבאה בעבירה כיון שהסוכה עלמה היא בראש בעלים וכו' ולמדתי מדבריו דדוקא איכא שגוף החפץ עבירה פסול משום משה הבאה בעבירה כמו לולב הגזול וכדומה

אבל איכא שהעבירה אינה נתפסת על פנים סדבר רק שהעבירה היא

שדי חמד

מערכת המ"ם ברר עז

בררים

תעז

בא"ת בית אב סוף סי' י"ב כתב דהרמב"ם והראב"ד פליגי בזה והרמב"ם לית ליה סברה החוספות וכו' ועיין שם בסיומן ט"ו ס"ק כ"א וכן כתב הגאון בנין ליון בח"א סי' מ"א על ס' דברי הרב המגיד שכתב לדעת הרמב"ם בטעמא דשל אשירה פסול משום מלוא בעבירה וכן מפורש בדברי הרמב"ם בפירוש המשנה דטעמא דאשירה וכו' הוא משום מלוא בעבירה ובהכרח לומר שכך היה גורם בש"ס ודלא כמין כסף משנה שלומר כן חשב לדוחק כי לא ראה דבריו שפירושו וכן כתבו כמה מרזני האחרונים חלוקים בזה ויש בבנין ליון חידוש לענין מי שקבל מחבירו לולב על מנת להחזיר ולא החזירו דקמא לן דהוי גזל בידו למפרע דבזה לא שייך לשיטת החוספות משום מלוא בעבירה ולשיטת הרמב"ם שייך וכו' עיין שם והבאתי תורף דבריו במערכת הלמ"ד כלל קמ"א ס"ק ל"ה :

וכתב הגאון חתן סופר בדף ק' סוף ע"ג רבים מקשים בעיקר חילוק החוספות דא"כ כן מאי קשיא להו ממנה של טבל דכמו באשירה ועיר הנדחת לא שייך מלוא בעבירה דאין העבירה מסייעת למלוא הכי נמי אין מה שהוא טבל מסייע להמלוא אבל טעות הוא בידם דעד כאן לא הולרכו החוספות לחלק בין גזל לאשירה אלא מפני שהעבירה כבר עברה ואין לה שייכות לשעת עשיית המלוא לולב שהעבירה הגרס שיכול לקיים כמו על ידי גזלה יש לו לולב מה שאין כן בעבירה הנעשית עכשיו אין נפקא מינה במה שהיה לרדף או לא על כל פנים עושה מלוא ששעטת המלוא עושה עבירה ומה לי במה שהיה אפשר בלא זה וזה ברור :

עוד כתב שם דחילוק זה שחילוק החוספות בין גזל לאשירה אינו בשיטת רבינו חס שסובר דאף שנקנה להגזלן שכבר עברה העבירה איכא משום מלוא הבאה בעבירה אלמא דסבירא ליה דלא צעין שתהיה עבירה בשעת עשיית המלוא אלא כל שנעשה בו עבירה הוי מלוא הבאה בעבירה א"כ כן של אשירה ועיר הנדחת נמי הכי הוא לכן הולרכו לחלק כנו"ל אבל לר"י דסבירא ליה דוקא קודם קנין או על כל פנים כשהמלוא גומרת הקנין דאיכא על כל פנים עבירה בשעת מעשה המלוא הוא דהוי מלוא הבאה בעבירה לא קשיא כלל מאשירה ולא הולרכו לזה החילוק עיין שם ולקמן בסעיף קטן ט"ז כתבתי בס"ד בעיקר מחלוקת ר"י ורבינו חס עיין שם :

ב מצוה הבאה בעבירה בזכרונות הגאון מקרי לב שבסוף ספר ישרי לב דף ק"ד אות ל"ג ליון לעיין בדיון זה כבא קמא דף ס"ז סוכה דף ל' גיטין דף ה"ן תוספות ד"ה מאי סוכה דף ט' ד"ה שהוא משנה למלך פרק ה' מהלכות איסורי מוצה דין ט' יד אליהו סי' ו' ו' וכו' מטעם יוסף סי' ד' וה' מרדכי לעירובין רמז תקי"ד ג"כ מקושר דף ל' הרמ"ע סי' ס' שבת דף ק"ה ראש השנה דף כ"ח תוספת יוס קוב פרק ח' דברכות משנה ו' וגם אנכי מלאתי בזכרונותי שניתי ספרים רבים בדיון מלוא הבאה בעבירה ורשום אותם פה בס"ד והרכב מהם ראיתים אחר שכתבתי כל הכתוב לחיים בעניינים אלו בסעיפים קטנים שאחר זה ובכל זאת קנו מקומם בס"ק זה למען יהיו סדורים וערוכים במקום אחד אולי יועיל למי שיחפץ לעיין בעיקר דינים אלו עיין להגאונים שו"ת רמ"ן ח"ה סי' מ"ב מאות ח' והלאה תהלה לרוד הכד"מ בהשמות לח"א דף י"ג ע"ג וע"ד שו"ת ריב"א סי' מ"א בכורי שלמה ח"ה סי' י"ג י"ד ט"ז י"ט (ד"ה מעשה) וסי' כ' אות ס' ו' וסי' כ"ה מאות פ"ב והלאה וסי' ל' דף ד"ן ע"ג וז"ל אות ו' ומ"ד אות מ"ו וסי' מ"ז אות ח' ב' ג' וסי' מ"ח אות ה' מפרשי הים אשר בסוף ספר הים התלמוד דף ס"ד (ד"ה והנה) למטה יהודה סי' מ' שו"ת מהר"ם שיק ח"ה סי' רל"ט שו"ת ברית עולם מסימן ח' והלאה מאה שערים סי' ל"ה דבר משה (תאומים) סי' י"ט וסי' ק' לקח טוב כלל י"ב בית אב סי' י"ב י"ג ט"ז ט"ז וז"ל טודע ביהודה תניינא בא"ח סי' קל"ג והלאה אהלי יהודה הכהן דף פ"ז ע"ד שם יוסף בשמי מהלכות לולב דברי חכמים סי' י"א פתח הדביר ח"ג דף פ"ט ע"ב חתן סופר בדף ל"ח ע"ג עיין שם שהאריך במה דפיס וזכיר וליבן דינים אלו בסדר גאס וכנן מאד וסרכס היה לי למראה עינים אם הייתי רואה

היא על הפעולה שהיא פעולת איסור כמו בשאל של מדעת שמשמחם באיסור אבל נוף החפץ הרי הוא ברשות הפעלים כמקדס אין כאן פיסול מלוא בעבירה כיון שהעבירה היא על הפעולה ולא על הדבר עלמנו וכן יש לפרש דברי הירושלמי תמן גופה עבירה ברם הכא וכו' דבקיורע בשבת וכן מוליא מלוא האיסור רק על הפעולה ומשום הכי לא חשיב מלוא הבאה בעבירה וכתב שגראה שגם מין הבית יוסף ביו"ד סי' ש"מ מפרש כן דברי הירושלמי אלו תורף דב"ק והאריך עוד בעניינים אלו בחריפות ובקילות נפלאה כדרכו בקודם וכתב שעל כל פנים סברה החוספות במה שחילקו בין כשהמלוא באה מחמת העבירה וכו' היא מוכרחת וגם הירושלמי לא פליגי בזה וכו' עיין שם בלוח ג' ובאות ו' הנה מבוארת דעתו כי חילוק החוספות אינו החילוק של הירושלמי :

ג בשו"ת בית אב להגאון אב"ד קאפוליא י"ו בסוף סי' ל"ז כתב שהמפרשים הביטו שמה שאמרו בירושלמי תמן גופה עבירה וכו' הוא כסברה החוספות וכו' ולכן תמה בקרבן העדה על החוספות והרשב"א שלא הביאו הירושלמי והוא הוסיף לתמוה לפי זה על הרמב"ם שגראה שסובר דלולב של אשירה וכו' פיסולו משום מלוא הבאה בעבירה כמו שכתב הרב המגיד לדעתו וכן כתב בפירוש המשנה וכו' וכן בהלכות איסורי מוצה פרק ח' כתב דמנחות וגסכים מערלם וכלאי הכרס אסורים משום מלוא הבאה בעבירה ותיקשי עליה מן הירושלמי וכו' לכן כתב דיש לומר דאין טונת הירושלמי לדברי הסו"ף אלא דהתם האיסור חל על החפץ ומיקרי חפץ איסור דכיון דהחפץ הוא גזול הוי החפץ באיסור וכל שכן בלולב של אשירה ועיר הנדחת ובמנחות וגסכים דערלה וכלאי הכרס דשייך לומר דהאיסור חל על החפץ ולהכי הוי שפיר מלוא הבאה בעבירה מה שאין כן בקורע בשבת לא שייך לומר דהאיסור חל על החפץ אלא הוא עבר עבירה והכי נמי בגזל קרקע כנ"ל והוא כעין מה שאמרו נדרים הוו מיתסר חפלא אגברא ובשבותה האיסור על האדם שהוא מושבע ועומד והכי נמי בזה עכ"ל הרי שסובר שני חילוקים הם והא' לחודיה קאי והאי לחודיה קאי :

ובספר שרשי הים להגאון מהרי"ן מא"ו בח"ב בחדשים מהמה על מה שכתוב בתורה דף ל"א ע"ב (ד"ה ומיהו ק"ק) חקר באומר הרי את מגורשה על מנת שחאכלי בשר חזיר אמאי מגורשה כשיחייבים החגאי הא הוי מלוא בעבירה ואף למה שכתבו החוספות דדוקא בגזול וכו' ולא בשל אשירה וכו' הרי הכא נמי דמי לגזל דמחמת העבירה נגמרו הגירושין וכו' ואפשר לחלק דלא אמרינן מלוא הבאה בעבירה אלא היכא דאי אפשר למלוא שתיעשה אלא ע"י העבירה כלולב הגזול דאי לאו דעביד עבירה לא הוה נשיק ביה אבל הכא הרי אפשר לגרש בלתי תנאי זה וכשהתנה תנאי זה ועבר אין בגופה של מלוא עבירה אלא איסור הוא דקעבר עבירה וכעין זה אמרו בירושלמי פרק האורג וכו' (הביא דברי הירושלמי הנ"ל) אלו תורף דב"ק והרי הוא כמבואר דמשמע ליה דישוים חלוקים הם דברי הירושלמי ודברי החוספות :

ג אשור לירידי הגאון אב"ד לבוב י"ו בשו"ת בית יצחק ח"ה סי' ל"ט אות ב' שהביא דברי המפרש שחילוק החוספות הוא חילוק הירושלמי וכתב על דבריו חס ליתא דזה דוקא כשעשת המלוא לא עשה עבירה ככלולב של אשירה לא כן היכא שעשת המלוא נעשה העבירה גם החוספות מודו דמוכח ממה שהקשו ממנה של טבל והפירוש המוכרח דירושלמי מחלק בין איסור חפלא לאיסור גברא דגזילה הוי איסור חפלא נעשה בחפץ זה עבירה ומאום לגבוה מה שאין כן איסור שבת לא הוי אלא איסור גברא ולכן החפץ שנעשה בו איסור אינו מאום לגבוה חס הפירוש תמן היא גופה עבירה ברם הכא הוא עבר עבירה ועל החפץ לא מיקרי איסור ואינו מיוחס דמלוא ולכן יולא וכתב לבאר דדוקא גזל משראל הוא דמקרי איסור חפלא אבל גזל מנכרי אף דאיסור מן התורה לא מיקרי איסור חפלא לפי מה שביאר הגאון חכס לבי סי' מ' שאין המלוא נעבור הפעול אלא נעבור שפעולים וכו' עיין שם דב"ק :

ובעיקר סברה החוספות דבאיסורין שאין דומין לגזל שהעבירה היא סבה המלוא לא אמרינן מלוא הבאה בעבירה הנה